

DOMOLJUB

Glasilo Jugoslovanske Kmetijske Zveze

Izhaja vsako sredo ob 5. uri zjutraj. — Cena mu je 10 Din. na leto.
Za inozemstvo 20 Din.
Posamezne številke se prodajajo po 50 par.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica — Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Katoliško časopisje je klicar katoličanstva. Brez njega ni mogoče katoliškega ljudstva zbirati, združevati, klicati h skupnemu boju; brez mogočnega tiska ostanejo razkropljeni in osamljeni in bomo osamljeni poraženi.

Katoliško časopisje je zvest čuvar na obzidju Jugoslavije; narodu oznanja odkod se bliža sovražnik, s kakšnim orožjem, s kakšnimi načrti, opozarja ljudstvo na resnost sedanjega trenutka.

Katoliško časopisje je pridigar resnice, misijonar, ki poučuje na cesti, v gostilni, doma in na potu. Poučuje, osrčuje, opominja in svari.

Katoliško časopisje je zagovornik pravice. Odločen sovražnik vsake krivice in korupcije; prijatelj vseh zatiranih in preganjenih.

Katoliško časopisje je nikdar trudni bojevnik, ki se neustrašeno bori zoper moči laži in teme, pobija njihove navidezne dokaze, brani in ščiti vero, poštenje, resnico in pravico, domovino. Brez tega bojevnika je katoliško ljudstvo, njegove dobrodelne, verske, socialne, prosvetne, gospodarske ustanove brez varstva, na nemilost izročeno sovražnim napadom.

Polom v Belgradu.

Dosedanja vlado so sestavljale štiri stranke: demokrati (= liberalci), radikali, muslimani (Turki) in slovenski samostojneži. Za rezervo so bili vedno pripravljene socialni demokrati.

Demokrati in radikali so si od nekdanjega hudem nasprotstvu, ne toliko po svojem programu, zakaj obe stranki sta za centralizem, obe sta svobodomiselnii, demokratska še precej bolj kot radikalna, obe imata celo kopo ljudi, ki jim je država samo molzna na ljavu in vplivna mesta samo lepe prilika, da napolnijo lastne žepce. Nasprotni sta si, ker se borita obe za prvenstvo med ljudstvom, zakaj pri zadnjih volitvah sta izšli obe enako močni (radikali 96, demokrati 91 poslancev).

Ker sta obe stranki hoteli centralizem, in se brez ene ali druge centralistične ustave ne bi mogla sprejeti, sta se morali na videz pobotati in sestaviti vlado, katere

glavni namen je bil izpeljati centralistično ustavo. Ker pa tudi obe stranki nista bili dovolj močni za večino, ki je bila za ustavo potrebna (211 glasov), sta morali pridobiti še druge stranke za to. Toda druge stranke so bile vse za avtonomijo. Kaj storiti? Zgodba je znana. Ponujali so poslancem Ljudske stranke ne mogoče ugodnosti, če glasujejo za ustavo, a ti so rekli: svojega ljudstva ne prodamo za nobeno ceno in naše prepričanje ni štancunska roba. Povabili so zemljoradnike. Tudi ti so odklonili, ne zato ker ne marajo centralizma, pač pa zato, ker je nova ustava prelamala socialna in preveč kapitalistična. S komunisti itak ni bilo računati, Hrvatje v večini sploh v zbornico niso prišli, ostali so samo še muslimani, samostojneži in socialisti.

Muslimani so bili prvotno za avtonomijo. Toda ker so ti poslanci večinoma veleposestniki, so izjavili, da glasujejo tudi za centralizem, če se ne izpelje agrarna reforma in če se jim za že odvezeta posestva plača 1200 milijonov kron. Pašić jim je dal roko — muslimani so bili kupljeni.

Pašić je povabil tudi slovenske samostojneže. Ti so od nekdanj imeli edin program: iti v vlado in jesti iz vladnih jasl. Pašić jim je obljubil razne ugodnosti (»Narod« iz Sarajeva je govoril tudi o precejšnji vsoti denarja, ki so ga samostojneži prejeli, a je »Kmetijski list« to zanikal. Clovek naj verjame, komur hoče!) in samostojna avtonomija je splavala po vodi, večina je bila stvorjena, centralizem, ki nas vsak dan bolj tepe, sprejet.

Vsaka neumnost se pa na svetu kruto maščuje in tako se je še malokatera kot se je centralizem že dosedaj.

Belgrad je vse odločeval, in sicer slabo odločeval, ker ne pozna razmer po državi in ima skrajno slabe uradnike. Posledice so bile grozne: davek vedno višji, draginja vsak dan hujša, valuta teden za tednom nižja, trgovina vedno bolj mrtva, izvoz je padel na najmanjšo mero, uvoz se je dvignil, neumne in skrajno škodljive odredbe brez ozira na različne razmere v različnih pokrajinah države, samovoljna vojska v Albaniji, nepotrebna mobilizacija, vedno manjša delavnost parlamenta, vsak dan bolj smrdljive zgodbe, ki so prinesle posameznim milijone na račun države, uradništvo se nastavlja ne po strokovnem

znanju, temveč po strankarstvu, v katoliške šole se uvaja brezverska vzgoja, naš ugled v zunanjih državah je padel na ničlo, nasprotstvo med Hrvati in Slovenci na eni strani ter Srbi na drugi strani je prišlo do viška, na vrsti je razdelitev države v upravne oblasti, ki bodo prinesle milijardne stroške in milijardno zmedo v upravi itd.

Radikali, ki so nekoliko resnejši kot demokrati, so uvideli, da hiti državni voz v prepad. Demokratom je to vse eno, ker jim je le zato, da bogate na državni račun, tudi če pri tem država propade. Med radikali je posebno bil stari Protić, ki je vedno nujneje opozarjal, da je zadnji čas, da se politični voz odločno zaobrne v drugo smer, sicer zletimo v propad — zlasti je treba najprej odstraniti demokratskega ministra Pribičevića, ki je največ kriv vsega zla, dalje finančnega ministra dr. Kumanudija, ki je nesposoben ter na vsak način dobiti stik s Hrvati in Slovenci, četudi to stane izpremembo centralistične ustave, sploh pa da je najboljšje, če se prekine vsaka zveza z demokrati (liberalci), ker ti so največja nesreča za državo.

Protić je vedno bolj zmagoval v radikalnem klubu in končno je prišlo do preloma — kljub temu, da je stari Pašić flikal do konca.

Najprvo so se dogovorili radikali z demokrati tako, da ostaneta obedve stranki v vladi, toda nesposobni ministri, zlasti Pribičević in Kumanudi se morata odstraniti.

Ko se je pa demokratski klub sestel k seji, je pač odstranil dr. Kukovca, na katerega mesto je postavil dr. Zerjava, toda Pribičević in Kumanudi sta — ostala. Dalje so demokrati zahtevali, da reši sedanja vlada še celo množico zakonov in končno šele volivni zakon, na kar naj se vrše volitve. Če bi državni zbor tudi nadalje tako delal kot dosedaj, bi tako lahko čakali še pet let na volitve. To pa ravno hočejo demokrati. Zakaj kakor se poroča iz vseh krajev države, so demokrati izgubili toliko pristašev, da morejo prihodnjim upati kvečjemu na 30 poslancev.

Ko so demokrati svoj sklep sporočili radikalom, so bili ti naravnost divji. In konec je bil, da je ministrski predsednik stopil h kralju ter mu podal odstop.

Demokrati so bili silno presenečeni in prestrašeni. Zakaj posledica tega mora

biti trojna: nova vlada brez demokratov, nova vlada z demokrati, ki pa morajo prepustiti vsa najvplivnejša mesta (posebno notranje ministrstvo) radikalom, ali pa nove volitve. Vse trojno pa je za demokrate grozno, zakaj v vsakem slučaju izgubijo svoj vpliv na uradništvu, žandarmerijo in policijo. To pa je bilo, kar je držalo demokratsko stranko pri življenju. Radikali seveda bi najrajši sestavili novo vlado brez demokratov. Zato je Pašić zasnubil najprvo pri zemljoradnikih, ki pa izjavljajo, da ne gredo v vlado, ki ne bi rešila agrarnega vprašanja in v kateri bi sedeli izdajice muslimani in samostojni kmetje.

Pašić je nadalje poslal pismo dr. Korošču, naj pride k njemu. Ker se mu je javilo, da je ravnokar odšel iz Belgrada, je prosil, naj ga telefonično pokličejo v Belgrad. Obenem pa je poslal svojega tajnika v Jugoslovanski klub s prošnjo, naj se čimprej javita pri njem poslanca Ljudske stranke dr. Simrak ali dr. Dulibić. Toda oba sta odgovorila, da nimata pri Pašiću nič iskati. Zakaj, naši poslanci ne gredo v vlado, katera ne sprejme kot prvo točko svojega programa izpremembo centralistične ustave.

Kmalu na to so prišli k Pašiću samostojnejši (minister Pucelj), ki so izjavili, da gredo v vsako vlado. Umevno, njihov edini program je, biti v vladi in se dobro imeti pri vladnih jasljih.

Isto so izjavili muslimani.

Kako se bo zadeva razvila, bomo poročali prihodnjič.

Seja Jugoslovanske Kmetске zveze.

30. nov. se je prvokrat sestal novi odbor Jugoslovanske Kmetске zveze. Na tej prvi seji je odbor jasno dokazal, kako popolno se zaveda svoje velike naloge in dolžnosti in kako bistro presoja sedanji položaj slovenskega kmetovalca. Na tej seji si novi odbor ni določil samo določenega programa za delovanje v bodočem poslovnem letu, ampak je postavil določne smernice in utri pot delovanju naših kmetških organizacij za vso bližnjo bodočnost. To dejstvo nas navdaja z veseljem, da s popolnim zaupanjem lahko zrenemo v načelstvo naše kmetске organizacije. Uverjeni smo, da so dobili na zadnjem obnem zboru vodstvo Jugoslovanske Kmetске zveze v roke naši najboljši možje.

Seja je otvoril ob 10. uri dopoldne podpredsednik župan Pogorelec, ki je takoj v uvodu poudarjal, da je največja in najnujnejša naloga JKZ, da stori v tem letu in bližnji bodočnosti vse potrebno za gospodarsko osamosvojitve in zboljšanje gnetnega položaja kmetškega stanu. Rešiti je treba brez števila velikih in težkih gospodarskih vprašanj ravno letos, ko so vsi kmetovalci in živinorejci občutno prizadeti vsled velike suše. Pričakovali smo, da bo vlada storila v tem oziru svojo dolžnost in na ta ali oni način kmetu pomagala iz velike stiske. JKZ kakor tudi posamezne okrajne kmetске zveze so poslale ministru za poljedelstvo prošnje in resolu-

cije, zr popust pri davkih, za denarno pomoč vsem prizadetim, za preskrbo s potrebnimi krmili itd. Toda na žalost moramo konstatirati, da se sedanji poljedelski minister, četudi je Slovenec, le premalo briga za življenske potrebe slovenskega kmeta.

Torej nam ne preostaja drugega kakor samopomoč potom krepke in solidne zadrudne organizacije.

Po nekaterih formalnostih je nato seja prešla na glavno točko dnevnega reda.

Po temeljitem poročilu g. živinozdravnika Černeta, ki je na kratko opisal sedanje bedno stanje kmeta, ki je letos prisiljen vsled pomanjkanja krme prodajati svojo živino po minimalnih cenah raznim prekupcem in verižnikom, ki služijo velikanske dobičke, je g. živinozdravnik podal obširen načrt o smotrenem vnovčevanju živine potom naših nabavnih in prodajnih zadrug in kmetških društev. Pa posamezna zadruga ni zmožna skrbeti za ves nakup in prodajo in pri tem konkurirati z velikimi izvoznimi tvrdkami, zato naj se ustanovi pod okriljem Gospodarske zveze, kot matice naših zadrug, poseben oddelek, ki bo imel nalogo vso živino, ki jo imajo zadrudniki napredaj, čim boljše vnovčiti. Naloga Kmetске zveze pa ni samo skrbeti za smotreno in dobro vnovčevanje živine, skrbeti moramo tudi za umno rejo živine. Zato naj se takoj vzpostavijo živinorejske zadruge, ki smo jih imeli že pred vojsko in kjer jih takrat še ni bilo, naj se ustanove nove. Tretje, kar moramo v najkrajšem času izpeljati, pa je zavarovanje živine. Zadnji dve nalogi naj bi prevzela Zadrudna zveza.

Debate o tem predmetu so se udeležili skoro vsi odborniki in vsi brez izjeme so poudarjali nujnost vseh teh vprašanj in podajali praktične nasvete za izvedbo. Končno so se sprejeli sledeči predlogi: 1. Gospodarska zveza naj tekom enega tedna skliče posvet strokovnjakov in zadrudnikov ter zastopnikov Zadrudne zveze in Zadrudne Gospodarske banke, ki naj napra-

vijo točen načrt za vnovčevanje in zavarovanje živine ter vzpostavitev živinorejskih zadrug. 2. Načelstvo JKZ naj vložiti na ministrstvo za poljedelstvo ponovno prošnje za znižane prevozne tarife za prevoz sena in slame in dobavo carine proste živinske soli. 3. O izvršitvi teh sklepov naj načelnik poroča pri prihodnji seji JKZ.

K vprašanju živinoreje je nato sledil še obširen referat g. inštruktorja Peveca, ki ga v celoti prinese prihodnja številka »Domoljuba«.

Nato je sledilo organizacijsko poročilo in je načelstvo sklenilo pozvati vse podružnice in okrajne KZ, ki tega še niso storile, da vsaj do novega leta skličejo občne zборе in pobero članarino. Nadalje so naročili tajništvu, da preskrbi strokovnjake, ki bodo gotove dneve na razpolago, da bodo dajali članom K. Z. pojasnila v davčnih in pravnih vprašanjih.

Pri slučajnostih se je sklenil ponovni najostrejši protest proti uvedbi sokolske vzgoje v šolo. Sklenilo se je vsak posamezen tozadeven slučaj, ki bi se pojavil, najstrožje zasledovati in ukreniti potom krščanskih staršev vse, da se vsaki taki pokuši že v kali zatro.

Posamezni odborniki so nato poročali o škandaloznem postopanju nekaterih okrajnih glavarstev o priliki spoizkusne mobilizacije. Sklene se, da se vsi ti slučaji objavi in predlože Jugoslovanskemu klubu.

Ob pozni popoldanski uri se je seja zaključila.

Katoličani smo poklicani, da dvignemo našo tako izkušano domovino iz močvirja, v katero jo je pahnil svobodomiseln kapitalizem. Zato se pripravljajmo za težko in veliko delo; združujmo se, izobražujmo se, versko in npravno se poglobimo, bodimo edini, bodimo požrtvovalni. V kolikor bomo v sebi premagali duha kapitalizma in sebičnosti, v toliko bomo rešili domovino in ljudstvo.

Gospodarski obzornik.

Uspeh JKZ glede prijave vina v kleteh.

Vinogradnikom je še dobro v spominu velikansko razburjenje, ki jo je povzročila nova trošarinska naredba finančnega ministra, v kateri se je kazen za neprijava pridelka kruto zvišala. Kdor vina ne bi prijavil, ali ga ne bi pravočasno prijavil, se mu naloži pet- do desetkratna trošarina (700--1400 kron za hl), zapleni se mu vse vino in pomilostitve ni. Razburjenje je bilo toliko, da je na Dolenjskem prišlo do prelivanja krvi. Splošno ogorčenje pa je nastalo zoper samostojneže, ker je »kmetški minister Pucelj, ki je prvi poklican, da brani kmetске koristi, to naredbo tudi podpisal.

Jugoslovanska kmetška zveza je po

svojem poslancu Sušniku takoj vložila na finančno ministrstvo odločen ugovor, v katerem je dokazala, da je omenjena odredba samo šikaniranje kmetov-vinogradnikov.

Koncem ugovora pravi: »Zato moram v imenu Jugoslovanske kmetске zveze, v kateri je organizirana velika večina slovenskih poljedelcev in vinogradnikov, najodločneje protestirati proti nedemokratični in krivični naredbi in proti nepotrebnemu šikaniranju našega ljudstva. V imenu pravice in v interesu reda in mira v državi prosim ministra, da omenjena naredba takoj ukine.«

Finančni minister je uvidel neumestnost te krute odredbe ter je na ponovni pritisk poslancev Kmetске zveze izdal 20. oktobra in pozneje še 17. novembra odlok finančni upravi v Ljubljani, da se zgoraj imenovani način kaznovanja ne iz-

všeju, mesto tega pa naj se kaznujejo tisti, ki so naznanjeni radi prestopka, samo s kaznijo o kršitvi reda (10—400 kron) in da naj se čas prijave ne vzame tako strogo, pač pa naj se na vinogradnike s poukom vpliva, da naznanijo svoj pridelek. (Prijava za prodano vino pa je še vedno tako stroga kot prej. Op. ured.)

S tem je bil dosežen prvi uspeh Jugoslovanske kmetijske zveze.

Končni uspeh je pa ta, da je sedaj predložil finančni minister zakonodajnemu odboru zakonski predlog, po katerem bo vsaka naznanitev in pregledovanje po letih vinogradnikov sploh odpravljeno. V zakonodajnem odboru se je posebno zavzemal za ta predlog naš poslanec dr. Dubljič, kateremu se je pridružil tudi samostojni poslanec Drogenik, da tako popravi to, kar je podpisal samostojni minister Pucelj. Seveda toliko časa, dokler ne dobi finančna uprava tozadevnih navodil in izvršilnih naredb, toliko časa velja še odlok od 20. oktobra ozir. 17. novembra. Zato naj vinogradniki še naprej pravilno prijavljajo, dokler se ta drugi in končni uspeh naših poslancev uradno ne dozna in izvrši.

Hudo je osramotil svoje poslance in ministra Pucelja »Kmetijski list«, ko poroča o tej zadevi. Med drugimi piše tole:

»Zato je bila ena izmed glavnih zahtev naših poslancev, katere so z vso odločnostjo postavili v mesecu juniju t. l. ta, da se mora v 48 urah sprejeti in izdati naredba, da je vinogradnik oproščen trošarine za vse vino, ki ga porabi doma, in sicer brez razlike, ali porabi vino za družino ali za delavce in če pri tem porabi tudi ves svoj pridelek. Za vino pa, ki ga odproda, plača trošarino šele kupec. Ta naredba se je morala raztegniti tudi na vinogradnike-gostilničarje.

Zahtevo naših poslancev je vlada sprejela in tudi v resnici izdala v določenem roku zahtevi odgovarjajočo naredba, tako da smo bili mi uverjeni, da je s tem zadeva rešena.«

Kaj je tisto, kar so priporočili meseca junija samostojni poslanci, takrat ko so postavljali kupno ceno za to, da glasujejo za centralizem? Iskali smo v »Službenih novinah« tozadevne naredbe, ki jo omenja »Kmetijski list« in smo jo našli v številki od 11. junija in sicer prav naredba o trošarini, ki je pozneje, ko je vlada izdala tudi izvršilni pravilnik k tej naredbi, povzročila toliko razburjenja. Samostojneži so bili uverjeni, da so odpravili prijavo vinogradniških pridelkov — pa ne samo, da je niso odpravili, temveč poslabšali so jo s tem, da se je naložila za prestopke zgoraj omenjena kruta kazen.

»Kmetijski list« se sedaj jezi na finančno oblast, češ, da ni izvrševala tistega, kar so samostojneži dosegli meseca junija. O, finančna oblast je prav natančno izvrševala, kar so samostojneži dosegli in ravno odtod tako razburjenje meseca oktobra: Ko bi samostojneži takrat nič ne dosegli, bi ostalo pri stari naredbi od 17. septembra 1920. Tako pa so k tej stari naredbi pridejali še kruto kazen in zvišano trošarino. Najbolj smešno pa je, da so bili samostojni poslanci uverjeni, kakor zatr-

juje »Kmetijski list«, da so dosegli olajšavo za kmeta, v resnici so pa dosegli in minister Pucelj je podpisal še strožjo odredbo, ki je povzročila po Dolenjski tak nemir. Kakor se vidi, so bili samostojni poslanci s svojim ministrom vred tako nevedni in nepoučeni v tem vprašanju, da so sprejeli nekaj za uspeh, kar je bila slovenskemu vinogradniku naravnost vrz za vrat.

»Kmetijski list« pa opozarjamo, naj nikar pred celim svetom na ta način ne odkriva nesposobnosti in nevednosti svojih poslancev in svojega ministra. Radi pa priznamo samostojnežem, da so imeli dobro voljo; a dobra volja ne zadostuje, treba je tudi nekaj — pameti in brihtnosti.

Kmetije-vinogradniki pa so lahko hvaležni Kmetijski zvezi, da je s takim uspehom nastopila njihove koristi in »uspehe« samostojnežev preprečila v veliko korist našega vinogradnika.

Na čem bolehajo naše zadruga.

Vsi čutimo, da pri mnogih naših zadrugah ni nekaj v redu, da nekaj manjka, da je nekaj bolnega.

Kakor pride bolezen nad druge organizme, tako je prišla tudi na zadruga. Razvila se je pa ta bolezen kakor mnogo drugih boleznih v času vojne, ko so bila tla za razvoj boleznih gotovo najugodnejša.

Čutimo zlasti, da pri naših zadrugah manjka nekaj, kar je bilo pred vojno in kar je v primeroma kratki dobi pred vojno naše zadrugištvu tako povzdignilo, ga razširilo in poglobilo, to je požrtvovalnost. Največja bolezen našega zadrugištva po vojni pa je pomanjkanje požrtvovalnosti. Kar je vlaga za rastlino, to je požrtvovalnost za zadruga. Suša ne da možnosti razvoja mladi razvijajoči se rasilni in še ono, kar se je v borbi s sušo razvilo, polagoma shira in propade. Podobno je tudi z zadrugami, ako primanjkuje požrtvovalnosti. Pri pomanjkanju požrtvovalnosti neha nadaljnji razvoj zadruga, zadruga nekaj časa takorekoč ostane na isti višini, na mrtvi točki, potem pa se začne hiranje ali razvoj v obratni smeri. In ako opazujemo nepristransko, bomo pri marsikateri naših zadrug ugotovili to bolezen.

Druga bolezen, ki se je vgnezdila in bujneje razpasla pri naših zadrugah kakor prva, to je dobičkaželjnost. Kar je plevel za rodno žitno polje, to je dobičkaželjnost za zdravega zadrugnega duha. In čim boljša so tla in čem ugodnejše vremenske razmere, tem ugodnejše se razvija plevel in tako polagoma potopi in preraste žito. Tudi dobičkaželjnost, ki se je zasejala v nezdravih vojnihih razmerah med naše zadrugištvu kot posledica vojne špekulacije, je našla po vojni pri občem pomanjkanju blaga in pri silnem skakanju cen najugodnejša tla in je pri mnogih naših zadrugah izpodrinila in potopila zdravega zadrugnega duha. To je druga bolezen naših zadrug, kateri je zapadla že marsikatera zadruga kot žrtev, marsikatera pa je še na vrsti, da izhira.

Zadrugištvu je krščansko delo, je

vdejstvovanje krščanske ljubezni do bližnjega na gospodarskem polju. Ni dovolj samo veselje do dela. Veselje do dela ima tudi kapitalist in vendar ne dela zadrugno, ne dela socialno, ker dela samo tolik čemer ga vodi njegova dobičkaželjnost. Pri zadrugištvu je zato poleg veselja do dela potrebna tudi gotova mera požrtvovalnosti, nekaj samozatajevanja in samopremačovanja. Dočim je sebičnost kot samoohrana, kot element boja za obstanek človeškemu organizmu prirojen, je takorekoč eden iz močnih življenskih nagonov, se je k požrtvovalnosti treba vzbujiti, je za požrtvovalnost potreba precejšnega napora, ker je treba premagati pri tem v gotovi meri silen življenski nagon samoohrane. To silo, da premagamo naravni nagon in se povspemo od čisto živalskih načinov življenja do udejstvovanja duševnega življenja, to silo najdemo v evangeliju. Zato smemo trditi, da ni pravega zadrugištva brez požrtvovalnosti ni pravega zadrugištva brez krščanskih načel.

Danes posebno vlada mamonov duh. Ljudje so se udinjali mamonovi službi in jo goreče izvršujejo. Gonja za denarjem je temvečja, čimbolj denar zgublja vrednost, ker vlečejo v visokih vsotah izražen dobiček. Sorazmerno s tem raste tudi slo po uživanju, po razkošju, po nečimerosti. Vsporedno z največjo bedo gre uživanje in največja razkošnost.

Mnogi bo ugovarjal in trdil, da stvar z našimi zadrugami ni tako slaba, da imamo še vedno skoro isto število zadrug in se vzporedno s tem, da nekatere likvidirajo, ustanavljajo nove. Bodimo odkriti in ne pokrivajmo si zla, ki ga moramo opaziti, sicer bo prepozno. Marsikje ni tako kot bi moralo biti. So zadruga in to neredke, ki nosijo dobiček par osebam, par članom načelstva, vsem drugim članom pa nič. So možje, ki zadrugno firmo zlorablajo, ki pod zadrugno firmo uganjajo svoje osebne špekulacije. So možje, ki si na račun zadruga delajo masne dobičke, zadrugi pa mogoče vržejo suho kost. So možje, ki sklepajo kupčije in šele pozneje se odločijo, ali je kupčija za zadruga, ali za njih osebo po tem, kako kaže dobiček. Ako kupčija obeta velik dobiček, je to njihova privatna kupčija; kadar pa bi imel dobiček biti malenkosten ali kadar preti celo zguba, je ta kupčija od njih bila sklenjena v imenu zadruga in za zadruga. Taka kupčija je za zadruga mnogokrat suha kost, nad katero se zadruga zadavi.

Velik del trgovcev je zadrugam nenaklonjen, da ne rečemo, naravnost sovražen. To je razumljivo, kajti zadruga so jim nadležne, ker one navadno pobijajo cene in tako onemogočujejo visoke dobičke; poleg tega pa trgovci vedo, da jim zadruga odzamejo precejšen del njihovih odjemalcev. Kljub temu pa lahko rečemo, da trgovci zadrugam niso nevarni. Oni so odkriti nasprotniki in pred odkritimi nasprotniki se je lahko varovati. Nevarni zadrugam so njih lažiprijatelji, ki se hlinijo za požrtvovalne zadrugarje, pa so v resnici dobičkaželjni špekulanti, požrešni volkovi v ovčji obleki. In skoro bi rekli o takih lahko prosili: »Varuj me, o Gospod, mojih prijate-

ljev, pred svojimi sovražniki se bom branil.

Dejstvo pa je, da po večini taki lažni zadrugarji skušajo svoje postopanje upravičiti in ga postaviti v tako luč, kakor da je pošteno in samoobsebi umevno. Izgovarjajo se, da drugi ne delajo in se ne brigajo za zadrugo, zato pač nimajo pravice na kakšno ugodnost in tudi ne pravice zahtevati od njih poštenosti in požrtvovalnosti. In ako drugi ne delajo, zakaj pa bi potem oni delali zastoj.

Na ta izgovor jim odgovarjamo, da mora pri zadrugi delati tisti, ki je sposoben in se razume in ki ga je občni zbor ravno vsled teh lastnosti postavil na zaupno mesto v načelstvo. In ako tak član moče več izvrševati zaupne naloge, ki mu jo je poveril občni zbor, ali pa da je zanj naloga pretežka, potem mora ali pritegniti še druge k delu, da se delo razdeli, ali pa mora nalogo, poverjeno mu od občnega zbora, položiti v roke onemu, ki mu jo je poveril. V nobenem slučaju pa ne more opravičiti svojega sebičnega postopanja z izgovorom, da se drugi ne brigajo in se radi tega on tudi ne bo zastoj mučil. Ako pa že na vsak način hoče imeti za delo nagrado, potem more primerno nagrado zahtevati ali od strani načelstva in nadzorstva, ali pa od občnega zbora. Ne more pa biti sam sodnik v svoji zadevi in sam dooločevati nepristransko. Odkrito pa boji rečeno, da mnogokrat taki možje naravnost hočejo sami delati in da jim je celo prav ljubo, da se drugi držijo v strani, in ako bi jim bili drugi pošteni člani na potu in bi se preveč mešali v zadrugne zadeve, bi jih taki poštenjakoviči celo odganjali, zato da majo sami neovirano paševati pri zadrugi po svoji glavi in za svoj žep.

Niso to, zadrugarji, pridgarske besede, niti ni črnogledi, pretirani pesimizem, žalibog je to danes gola resnica, katero potrjuje tudi dejstvo, da zadrugištvo v splošnem nazaduje. Nazadovanje zadrugištva se kaže prvič v tem, da mnoge zadrugne likvidirajo, dasi so ravno danes najbolj ugodne prilike za njih delovanje in bi bile z ozirom na razmere te zadrugne danes bolj potrebne, kakor so bile pred vojno. Kot primer navajamo živinorejske zadrugne. Ker ne nosijo dobička, ki bi se dal z rokami takoj zgrabit, ampak je njih delovanje za povzdigo živinoreje opaziti šele v daljši dobi, zato je tukaj prenehala zadrugna požrtvovalnost in so omahnile delavne roke. Tudi nekatere kmetijske nabavne in prodajne zadrugne likvidirajo, ne zato, ker so mogoče odveč, ali ne dajejo tistih uspehov, kateri so se pričakovali, ampak zato, ker so nekaterim na potu in bi tisti dobiček hoteli nekateri za svoj žep. Zato zadrugo odstranijo ter ustanovijo trgovsko družbo katerekoli vrste.

Da zadrugištvo danes nazaduje, dokazuje drugi dejstvo, da mnoge zadrugne sploh ne izpolnjujejo naložene jim naloge. Od še obstoječih 24 mlekarških zadrug v bivši Kranjski jih deluje samo 7, torej niti tretjina. In vendar bi ravno mlekarstvo danes moglo biti in tudi je v nekaterih krajih najbolj dobičkanosno za kmetovalca, veliko bolj kot reja in pitanje živine. Zato se je ravno tudi na tem polju oži-

vila privatna podjetnost in deloma izkorišča prejšnje zadrugne mlekarne in njih naprave, deloma pa ustanavlja nove. Zadrugištvo je bilo ono, ki je mlekarstvo pri organiziranju in ga povzdignilo do te mere, sedaj pa sadove uživa privatni podjetnik. Ne računam še mrtvih milijonov, ki jih predstavljajo mlekarne in stroji v krajih, kjer mlekarške zadrugne še spijo.

Kot tretji dokaz nazadovanja zadrugištva pa navajamo dejstvo, da mnoge delujoče zadrugne ne delujejo v korist zadrugarjev, ampak v korist ene ali več oseb načelstva, ki jim je zadruga korito. O vzrokih te bolezni smo govorili že zgoraj. Zato je pri takem položaju razumljivo, da postanejo ostali zadrugarji brezbrizni in hladni; saj nimajo več nobenega interesa na zadrugi.

Iz vsega tega vidimo, da zadrugištvo propada, da hira na pomanjkanju požrtvovalnosti, na brezbriznosti večine zadrugarjev in na dobičkaželnosti par oseb, ki so si iz zadrugne napravile svoje korito. Mamonov duh, to je duh časa in ta je okužil zadrugne delavce. Tu je treba pomoči, preden bolezen uniči korenine.

Pomanjkanje požrtvovalnosti in splošna brezbriznost se morata izleči: Ena kakor druga sta ozdravljivi.

Mamonov duh je pri onem, katerega je obsedel, neozdravljiv. Tu je treba operacije. Tako okužene ude je treba odrezati, pa naj bo to še tako težko in še tako nevarno. Boljše je napraviti to pravočasno, nego da zadruga na tem pogine in bolezen okuži še druge ude.

Za ono pa, kar s tem zgubimo, moramo poiskati nadomestilo. Pritegniti moramo in izvežbati požrtvovalne, zdrave delavce iz vrst mladine, iz vrst mladih kulturnih organizacij.

Kakor vsaka organizacija, tako se mora tudi zadrugna organizacija obnavljati in osveževati. Sprejemati mora v se vedno nove čvrste sile in izločevati mora ono, kar je slabega, nezdravega, negodnega.

Najlepša prilika za tako obnavljanje so občni zbori, ko se polaga račun o delavnosti ali nedelavnosti, o požrtvovalnosti ali sebičnosti; tedaj je pač sveta naloga občnega zbora, to je celokupnosti članov zadrugne, da izločijo negodne delavce in da zaupajo vodilna mesta v zadrugi sposobnim delavcem, požrtvovalnim možem. Naj bo torej klic za vse občne zборе, ki se imajo vršiti v bodočem letu: »Obnovitev in osvežitev!«

Gospodarska obvestila.

DENAR.

IZPLAČILO BONOV.

Svoj čas — bilo je ob podpisovanju državnega posojila — je sklenil ministrski svet, da se bodo boni začeli takoj izplačevati in da se bodo izplačevali do meseca marca. Tozadevno poročilo so dobili celo župni uradi, da ljudi opozore. Toda tisti, ki ni dobil nikakega odloka, je finančna oblast v Ljubljani in zato ta ne more izplačevati bonov, kakor se nam poročala — Zdi se nam, da je to vendar malo preveč drzno igranje z ljud-

stvom. Povejte ljudem naravnost, kaj mislite, da ne bo imelo nepotrebnih potev, stroškov in zamude časa.

Vrednost tujega denarja.

Denar	28. nov.		2. dec.		5. dec.	
	K	v	K	v	K	v
ameriški dolar	501	—	272	—	272	—
avstrijska krona	—	5	—	—	—	—
čehoslovaška krona	—	—	2	96	—	—
francoski frank	20	20	—	—	—	—
italijanska lira	11	70	11	65	11	40
bolgarski lev	1	80	—	—	1	95
carski rubel	—	27	—	25	—	25
grška dragma	—	—	—	—	—	—
nemška marka	1	10	1	50	1	40
rumunski lej	1	90	1	92	2	—
sv carski frank	54	—	—	—	—	—
poljska marka	—	—	—	—	—	—
mužerska krona	—	—	—	—	—	—

g Skrb za valuto. Da bi našo valuto v Švici ščitili, vzdržuje naše finančno ministrstvo zveze z Bankvereinom v Curihu. Čuvarji naše valute v Curihu so tvrdka bratje Mihajloviči, konzorcij N. Petrovič, Schuhmacher in žid Poper. Vsi so v trgovski zvezi z Bankvereinom in imajo interes, da naša dinarska valuta, osobito v časih nakupovanja, ne stoji visoko. To je dobro znano v finančnem ministrstvu, a se kljub temu nič ne ukrene v varstvo naše valute v Švici. Nasprotno, imenovane firme, ki so v zvezi z Bankvereinom, uživajo očito protekcijo pred našimi domačimi trgovci v finančnem in železniškem ministrstvu. Zakaj?

g Vzroki padanja naše valute. Finančni minister dr. Kumanudi je v seji demokratskega kluba izrekel porazno obsodbo o sedanji vladi. Govoril je o vzrokih padanja naše valute in rekel med drugim: »Glavni vzroki padanja naše valute so: neobičajni visoki uvoz, zavlačevanje plačil v inozemstvu od strani trgovcev, veliko povpraševanje po tujih valutah, silno nizka mera izvoza, nezadostnost železniškega prometa, politična nestanovitnost, mobilizacija in ofenziva v Albaniji in slednje verizništvo s tujimi valutami. Nekatere banke, kakor je dokazano, so iztihotapile velikanske množice zlata. Na našo finančno politiko pa zelo vpliva tudi armada. Našo vojsko moramo zelo znižati in tak prihraniti velikanske izdatke za vojaštvo. Vsak vojak stane državo okoli 10.000 dinarjev. Treba je temeljito organizirati tudi uradništvo in preosnovati upravo.«

Ko smo vse te vzroke že mi navajali in opozarjali vlado, naj kaj ukrene v tem oziru, so nas napadali kot protidrjavno hujskače. Že dve leti mi pojemo, da je treba število vojaštva znižati in da je — kar je ravnotako nujno — treba pregledati, če gredo vsi vojaški stroški res za armado, a so nas nagnali s klerikalnimi brezdomovinci. Kakšno hujskanje je bilo proti nam, ko smo rekli, da je mobilizacija nepotrebna in da je bila tudi ofenziva v Albaniji prenačljena, danes, ko je prepoznano in ko so že izdale stotine milijonov, je sam g. finančni minister istega mnenja.

g Drag drobiž. Vladni finančniki so lani naročili v Krupovi tovarni v Bernodorfu pri Dunaju kovan drobiž po 5, 10 in 25 par. Po dogovoru se ima drobiž plačati v švicarskih frankih. Spričo visoke

valute tega denarja bo morala naša država drobiž dražje plačati, nego bo znašala njegova vrednost.

g Naš vojni dolg v Ameriki znaša 51 milijonov, 153 tisoč, 160 dolarjev ali 3500 milijonov dinarjev. Lepi denarci!

g Papirnatega denarja na Češkoslovaškem je bilo v prometu koncem oktobra za 1120 milijonov češkoslov. kron, dočim ga je sedaj v prometu le še za 811 milijonov kron.

CENR.

g Ljubljanski trg. Goveje meso 1 kg 20—24 K. Telečjega mesa primanjkuje; cena 1 kg 24—27 K. Enako primanjkuje prasičjega mesa. Slanine in masti je na trgu dovolj, nakup slaboten. Slanina I. vrste 1 kg 75 K, mast se razprodaja 1 kg 82—85 K. Glede jaje izgleda, da je zavladovalo stalno pomanjkanje. Mleko se plačuje po 8 K liter, množina je nezadostna. Kruh bel 1 kg 18 K 80 v., črn 1 kg 15 kron, žemlje 4½ deke 1 K. Sadni trg je zadostno založen. Jabolka 1 kg 12—18 kron, hruške 1 kg 20—24 K, orehi 1 kg 32 K. Moka št. 0 1 kg 20 K, kaša 13 K, ješprenj 18 K, otrobi 6 K 50 vin., koruzna moka 12 K, ječmen 11 K, oves 9 K, nova koruza 10 K 50 v., ajda 9 K, fižol 1 kg 13—14 K. Glede zelenjave je trg kritic. Solata endivija 2—4 K glava, po velikosti; motovilec 1 kg 20 K, zeljnate glave 1 kg 7 K, čebula 1 kg 15 K, krompir 1 kg 4.50 kron, kislja repa in kislje zelje 1 kg 12 K. — Špicerija: Kava 1 kg 94—144 K po kakovosti, sladkor v kockah 1 kg 56 K, v sipi 52 K, olje 1 liter 92—96 K.

g Mariborski trg. Na zadnjem semnju so bile nastopne cene za 1 kg žive teže: Oebeli voli 14—22 K, poldebili 12—14 K, plemnski 9—11 K, bilki za klanje 10—12 K, debele klavne krave 12—15 K, plemenske krave 8—12 K, molzne krave 10—16 K, breje prave 10—16 K, mlada živina 10—14 kron, teleta 12—14 K, krave za klobasarje 7—8 K, plemenske svinje 26—30 K, napol pitane svinje 1 kg mrtve teže 34—36 kron, mladi prašiči 4 tedne stari komad 90—120 K, 5—6 tednov 240—260 K, 6—8 tednov 350—480 K, 4—6 mesecev 640 do 760 K, 8—10 mesecev 1300—1600 K, eno leto 2800—3000 K, poldruge leto 3000 do 3600 K za komad. Ovce in kože komad 450—500 K. — Cene mesu za 1 kg: Volovsko I. vrste 24 K, II. vrste 22 K, meso bikov, krav in telic 16 K, telečje meso I. vrste 20 K, II. vrste 18 K, svinjsko sveže meso 32 K.

g Tržne cene. Vukovar (Slavonija). Pšenica 1.280 do 1.300 K, rž 1.130 do 1.160 K, ječmen 960 do 1000 K, oves 780 do 800 K, fižol 1.050 do 1.100 K, bob 800 do 830 K, suho meso 6.000 K, mast 6.400 kron, slanina 6.400 K za 100 kg. — Novi Sad. Na trgu z žitom ni nobenih znatnih sprememb, razen pri koruzi, ki je v ceni zelo poskočila. V Vojvodini je ponudba pšenice tako majhna, da morajo pšenico za mletev uvažati iz Srbije. Naša pšenica in moka je zopet nad svetovno ceno, zato ni iz inozemstva nobenega povpraševanja. Tudi prodaja moke doma ni zadovoljiva. Po ječmenu boljše kakovosti je večje povpraševanje, dočim se za slabše vrste noben ne zmeni. Koruzo prodaja

jajo pačasi, ker cene niso izravnane. V bački stane 100 kg koruze postavljene na postajo 930 do 945 K, dočim stane v Banatu 880 do 900 K. Cene so sledeče: pšenica 1.325 do 1.350 K, rž 1.050 K, ječmen 950 do 980 K, stara koruza 1.030 do 1.050 K, nova 930 do 940 K, moka št. 0 1850 do 1.900 K, mekinje okoli 600 K za 100 kilogramov.

g Cene v Sarajevu. Pšenica 13 do 14 K, ječmen 10.50 do 11 K, oves 8 do 8.20 K, koruza 11.50 do 12 K, proso 9 do 9.50 K, krompir 5 K, seno 4.40 K, slama 3 K, jabolka 6 do 10 K, pšenična moka 0 18 K, pa kuhanje 17.50 K, maslo 120 do 130 K, topljen loj 56 do 60 K za 1 kg.

g Cene vina. Marsikdo se vprašuje, kako je vendar mogoče, da cene vinu vedno bolj rasejo kljub letošnji dobri letini. Letošnje leto na spomlad so pričele cene vinu padati. Nekaj časa so se še držale na doseženi višini povprečno 20 K za srednje dobro vino, potem pa so cene začele padati in meseca avgusta, septembra se je isto blago kupovalo po 15 do 16 K. Vinska trgovina je pričakovala, da bodo cene moštu pod 15 K, posebno ker ni nobenega izvoza in so pričakovali srednjo trgatvev. Toda prišlo je drugače! Cene novemu vinu so že v začetku trgatve prekosile cene starih vin in nakup novega blaga se je začel s približno ceno 19 do 20 za liter izpod stiskalnice. V poznejših tednih so nakupovalne cene dosegle 21 do 24 K, za boljše izbrano blago celo 26 do 30 K in še čez. Da pa čisto, pretočeno vino ne bo padlo pod gori omenjene cene je skoraj gotovo. Za naraščanje cen pridejo trije glavni vzroki v poštev in sicer: 1) Padanje vrednosti našega denarja. 2) Naraščanje domače uporabe. Pri nas se vedno bolj pije. 3) Ker imajo vinogradniki rajši dobro blago kot pa malovreden denar.

g Cene hmelja. Na hmeljskem trgu v Žatcu (Češkoslovaška) ni bilo po tujem hmelju nobenega povpraševanja. Za domači hmelj srednje in slabše kakovosti so ponujali 5200—5700 čl. K za 50 kg, za prvovrstni hmelj pa do 6300 čl. K. Kupčija s hmeljem je bila neznatna. V Nemčiji cene hmelju stalno naraščajo in stane 50 kg že 15.000 mark. Na Francoskem hmelja zelo primanjkuje.

g Cene prešičem na Dunaju so sledeče: mastni prešiči 1020—1080 K, mladi prešiči 730—770 K za 1 kg žive teže. Cene so navedene v nemško-avstrijskih kronah.

PROMET.

g Železnica Murska Sobota—Dolnja Lendava. Te dni so pričeli meriti inženirji ozemlje za železnico Murska Sobota—Dolnja Lendava.

g Podpore v znesku 10 milijonov dinarjev je dovolila naša vlada jugoslovanskim parobrodarskim društvom.

g »Brodar« novo narodno brodarstvo podjetje na združnem temelju je ustanovila »Zveza jugoslovanskih mornarjev s sedežem na Sušaku pri Reki. Namen te zadrage je v glavnem povzdiga brodarstva ne ribarstva na morju in rekah ter nabavlja v ta namen potreben material. Delež so do 10 dinarjev.

g Železniški material, ki se je ob polomu nahajal na našem ozemlju, pripade po sklepu portoroške konference v celoti nam.

g Nove pošne znamke s kraljevo sliko pridejo v promet s 1. januarjem 1922.

g Za 800 odstotkov so v Avstriji podražili železniške, pošne in brzojavne pristojbine.

g Primanjkljaj italijanskih železnic se je od 1. 1918./19. do 1920./21. povišal od 8 na 1000 milijonov lir.

g Ruska boljševiška vlada je naročila na Angleškem pri tvrdki Vickers 1500 lokomotiv in 10 parnikov.

PODJETJA.

g Za visoke ženske pete se je ustanovila tovarna med Zidanim mostom in Rimskimi toplicami. Tako poroča neki ljubljanski dnevnik.

g Nove banke v Ljubljani. V Ljubljani ustanavljajo »Jugoslovansko kreditno banko« z začetno delniško glavnico 4 milijone kron. — »Jugoslovanski kreditni zavod«, ki je bil doslej zadruga, se z novim letom spremeni v delniško društvo.

g Belgrajsko zavarovalno društvo »Šumadija« je otvorilo glavno zastopstvo za Slovenijo v Ljubljani.

g Čisti dobiček drž. rudnikov znaša v 1. 1920/21 96 milijonov, 834 tisoč, 889 K.

RAZNO.

g Vinogradniki zadržujejo blago, komur ni skrajna sila za denar, ne prodaja vina. Na trgu je malo blaga, čeravno tudi povpraševanje ni veliko. Vsak gostilničar in trgovec kupi vino samo za sproti. Vinogradniki in kupci živijo samo za sproti nogradniki in kupci živijo takorekoč iz roke v usta. Vse čaka!

g Letošnji vinski pridelek v Sloveniji se računa na 700 tisoč hektolitrov, kar bi bilo vredno po povprečni cenitvi 500 milijonov dinarjev.

g Naš lesni trg. Visoka vrednost češkoslovaškega denarja skoro onemogočuje izvoz češkoslovaškega lesa v države z slabšo vrednostjo denarja, ker je nemški, avstrijski in naš les cenejši. Nizka vrednost našega denarja nam omogočuje uspešno tekrovati s češkoslovaškim lesom, ki je na svetovnih trgih naš najnevarnejši tekmeec. To je povod, da je naš izvoz oživel. V Italijo se izvažajo bukov stavbni les, dočim je od strani Francije in Anglije veliko povpraševanje po finem hrastovem stavbnem lesu. V Nemčijo je izvoz vsled padea marke popolnoma prenehal. V trgovini z mehkim lesom tekrovjeta z nami Nemčija in Avstrija. Italija zelo veliko povprašuje po našem lesu za kurjavo in plača za vagon, postavljen na postajo 1000 lir, dočim se pri nas plača za vagon, postavljen na odpošiljalno postajo 5 do 6 tisoč kron. Tako so pričele pri nas tik pred zimo rasti cene in opaža se že pomanjkanje drv. Vsled tega se pojavljajo glasovi, naj se izvoz omeji z visokimi carinami.

g Razno semenje ponujajo razni trgovci na vse pretege kot najboljšee. Ljudje verjamejo raznim vpjočim reklamam, kupujejo semena, toda končno ali že prepozno se prepričajo, da so nasedli. Zato nam je dolžnost opomniti naše ljudi, da naši trgovci

...menjem ne pridelujejo sami semen, ampak jih kupujejo in s kolikor mogoče velikim dobičkom prodajajo. Pri nas na Slovenskem doslej še nimamo podjetja, ki bi se bavilo s pridelovanjem najboljših semen in z njih izboljševanjem, katera bi naši poljedelci lahko po pametni ceni dobili. Zasebno pa imajo v Nemčiji na kuppe nasprotni in državnih vzgojevališč semen in kdor hoče kupiti res dobro seme, si ga mora naročiti za drage denarce v Nemčiji. Zato ni čudno, če gre iz naše poljedelske države v Nemčijo na leto na milijone denarja za semena. Na Hrvaškem oziroma v Slavoniji so imeli par takih vzgojevališč, ki so veliko koristila domačim kmetom, toda danes propadajo. Minister za poljedelstvo in vode Pucelj je samo minister za vodo in razno govejo živino, toda za poljedelstvo nima zmisla. Kako nujno potrebno bi bilo pri nas na Slovenskem vsaj eno veliko in vzorno vzgojevališče semen, da bi tako postali neodvisni od tujine in raznih trgovcev s semeni. Ta stvar bi bila posebno zdaj lahko izvedljiva, ko imamo na razpolago več vzornih veleposestev in jih ima država pod sekvestrom. Toda minister za vodo se ne zgane! V celi naši državi nimamo niti ene velike vzorne drevesnice kot je n. pr. Klenertova v Gradcu itd. Kako lahko bi jo država uredila na kakem veleposestvu.

g Stroški za mobilizacijo znašajo do sedaj že 350 milijonov kron. Te milijone nameravajo pokriti iz tekočih dohodkov.

g Koliko stane našo državo zveza narodov? Naša država mora dati letno zvezi narodov tri šestnajstine celega zvezinega proračuna, to je 20 milijonov, 874 tisoč, 948 frankov v zlatu. Z ozirom na današnjo nizko vrednost dinarja moramo plačati letno približno 950 milijonov dinarjev.

g Dohodki od pristojbin (taks) za oktober so znašali v celi državi 25 milijonov, 447 tisoč, 994 dinarjev.

g Težka vola. Na predzadnjem mariborskem semnju je prodal veleposestnik dr. Šmiderer par volov, ki sta tehtala 1809 kg po 22 K, torej za 40.898 K.

g Obrtne nadaljevalne šole v Ljubljani so pričele s poukom 1. decembra t. l.

g Čebelarsko podružnico za Ljutomer in okolico so ustanovili 4. t. m.

g Državno gospodarstvo. V Kragujevcu potrebuje država primerno poštno pošlopje. V svrhu je zelo pripravna zgradba tamošnjega hotela »Takovo«. Hotel je bil tudi na prodaj, a kupila ga ni država, ampak dva Belgrajčana, in sicer za 185.000 dinarjev. Od teh dveh kupuje sedaj poštno ministrstvo zgradbo za 660.000 dinarjev. Znati se mora.

g Občinsko sodišče v Ljubljani je v svoji seji dne 28. novembra t. l. sklenilo z ozirom na padec nakupne cene prašičem, določiti sledeče maksimalne cene: 1. Slanina in kranjskih prašičev po 4 cm debeline brez kože za kg 55 kron; trebušna slanina brez kože za kg 50 kron. — 2. Hrvatskih prašičev slanina prve vrste brez kože in nad 8 cm debeline za kg 76 kron; za 4 do 8 cm debelo slanino brez kože za kg 70 K. Ta cenik stopi v veljavo z dnem 8. decembra 1921.

g Kave porabimo v naši državi okoli 200 tisoč bal (bala je 50 kg ali 10 milijonov kilogramov na leto.

g Sprejem slovenskih mladencev v srbske kmetijske šole. Kmetijsko ministrstvo odda 6 prostih mest za obisk kmetijskih šol v Kraljevu, Bukovo in v Šapcu, ki so namenjena sinovom slovenskih staršev. Prosilci imajo nositi le stroške potovanja, dočim prevzame ministrstvo vse druge stroške oskrbovanja in šolanja. Prošnjo za sprejem v srbske kmetijske šole, ki pričnejo s 1. marcem 1922 in trajajo po dve leti, naj se z običajnimi dokazili predlože zadnji čas do 15. jan. 1922 pokrajinski upravi, oddelku za kmetijstvo v Ljubljani. Pogoji za sprejem so: starost 14 do 18 let, dovršitev najmanj ljudske šole, telesno zdravje in dobro vedenje. Tudi se morajo starši zavezati, da ostanejo učenci po dovršeni šoli na domačem posestvu. Bodi pripominjamo, da se v Bukovo sprejemajo le učenci iz vinorodnih krajev, v Kraljevo in Šapcu pa učenci iz živinorejskih in poljedelskih krajev. Opozarjamo na to ugodnost brezplačnega šolanja vse naše gospodarje, ki imajo ukazljive sinove, ker se nudi s tem lepa prilika, da se pouče v naprednem kmetijstvu in spoznavajo obenem tudi razmere po novih delih naše skupne države, kar more služiti le v prilog našemu skupnemu gospodarskemu življenju.

Razgled po svetu.

BOJ ZA VERSKO ŠOLO

v Nemčiji se vedno bolj nagiba na stran staršev, ki hočejo versko šolo. Celo brezversko društvo učiteljev, ki se je dosedaj borilo za brezversko šolo, bo izpremenilo svoje stališče v prilog verskim šolam. To pa radi glasovanja, ki ga je društvo priredilo med svojimi člani. Za versko šolo je glasovalo povprečno 90 %, 2 % za brezversko, drugi za nekako mešanico. Z ozirom na tak ogromen poraz pristašev brezverske šole je društvo prisiljeno izjaviti se za versko šolo. — Če primerjamo Nemčijo s našimi sokoltskimi učitelji, vidimo, da tako omejenega in suženjska ljudstva ni, kot je slovensko svobodnomiselno učiteljstvo.

NEMCI SE OBOROŽUJEJO.

Na Nemškem nekje so našli veliko množico artiljerije. Tako poročajo listi. Ni pa izključeno, da taka poročila Francozi nalašč spuščajo v svet, da bi s tem dokazali na razorožitveni konferenci v Vašingtonu potrebnost množične francoske armade.

BELGIJSKI KATOLICANI

so pri državnoborskih volitvah, ki so se vršile prejšnji mesec, dobili 135.557 glasov več kot pri volitvah l. 1919; število poslancev se je povečalo za 9 in bo štela stranka katolicánov 82 poslancev. Komunisti so popolnoma pogoreli, liberalci so izgubili 1 poslanca in jih štejejo sedaj 33, socialisti so izgubili 4 poslance; sedaj jih imajo 66.

AVSTRIJA.

Avstrija stoji pred popolnim finančnim polumom. Draginja pritiska, da ni več rešitve. V znak skrajne nezadovoljnosti so stopili komunistični delavci v štrajk, ki se je razvil v velikanske demonstracije. Množica je plenila trgovine, napadla razkošno oblečene dame, opustošila hotel Bristol, kjer se shajajo verižniki, napadala žide in bogatine. Nekega žida so hoteli ljudje obesiti — če je imel vrv krog vratu, pa ga je vojaštvo rešilo. Bilo je mnogo ljudi in tudi policajev ranjenih.

RUSIJA.

Boji med upornimi Ukrajinci in boljševiki se še vedno nadaljujejo. Ukrajinci še vedno zmagujejo. Sedaj se bore za glavno mesto Kijev. Zelo uspešno zdravilo goper obilico papirnatega denarja ima ruska vlada. Izdala je nove bankovce in jih zamenjuje s stari in razmerju 1 : 10. — Lakota še vedno neusmiljeno divja. — Bivši general Wranglove armade je poslal vsem Wranglovcem, ki so rastreseni po vsej Evropi, poziv, naj se vrnejo v Rusijo in pokore sovjetski oblasti. Mi Slovenci želimo, da bi ta poziv imel čim več uspehov.

RAZOROŽITVENA KONFERENCA

v Vašingtonu ne bo najbrže imela nobenih uspehov. Zakaj države ne poznajo božjih zapovedi, druga preli na drago in jo izpodrine, če je le more, če je to pravično ali ne in zato ni čuda, da hoče biti vsaka do vratu oborožena. Ropar rparju ne zaupa, in ker se ne more zanašati na pošteno vest svojega tovariša, se mora zanašati na lastno moč. Ko je bilo na konferenci sprotno vprašanje razorožitve na kopnem, se je protivila Francija. Čehi: Nemčija nas bo, kakor hitro bo mogla. Ob tej priliki je francoski ministri predsednik Briand v finih besedah očital italijanski armadi, da je zanič in strahopetna. Vsled tega so vsi italijanski fašisti v ognju in so pobili francoskim poslanstvom po Italiji okna — Glede razorožitve na morju pa zahteva Anglija, da se druge države tudi v istem razmerju razoroži o let ona sama, Anglija hoče na vsak način obdržati popolno oblast na morju, ker mora v par tednih lakote umreti, če ne pripelje živeža iz prekomorskih pokrajin, in ker mora držati napete vajeti med svojimi velikanskimi deželami, ki si jih je osvojila po vseh delih sveta Italija in Francija pa se zopet hraniti zmanjšati svoje vojno brodarje, ker se bojita druga druge, Italija pa ima poleg tega še poseben strah pred Jugoslavijo.

Sirom domovine.

GROSUPELJSKI POPOTNIK.

Tako sem bil nekaj razigrano volje, da sem si na tihem zapel svojo staro pesem: »Oj del po cesti! — prof' novim mestici...« No, pa vam kak takoj povem zakaj. Ko sem šel doli od Rusa, pride kakih pet moč za menoj. Po njih pogovoru sem zvedel, da gredo na konferenco cerkv. stavbenega odbora, ki jo je pa sklical g. Iv. Žitnik, ne pa odbor. Konferenca se je vršila v nedeljo, dne 20. nov. v Gasilnem domu. No, če je pa tako — si mislim — bom pa še jaz šel malo pogledat, kako bo šla ta stvar naprej. Ko stopim notri — z dovoljenjem g. Žitnika — je bilo že precej ljudi zbrano. Tedaj vstane g. župan ter prebere razloge po dopisu g. Žitnika, kar se tiče o zadevah farovža, mečnarje in cerkvenega petja. Najprej se je ukrenilo vse potrebno o mečnarjih in cerkvenemu petju; le da bi se ti pogoji čim prej izpolnili. Nato je stopil na dnevni red farovž. G. Žitnik je pojasnil vse zadeve glede farovža ter je vprašal, ali ima kdo kaj pametnega povedati ali predlagati. K besedi se je oglašil g. Fr. Beitram, ki je v kratkem in jedrnatem govoru pojasnil, da je pet do stavbe farovža — po njegovem mnenju — taka-le najbližja: Občinski odbor naj sklene v svoji seji, da se en del stroškov naloži na hišni in zemljiški davek — v svoji soseski — drugi del se pa naj naloži na užitninski davek; to je, na alkohol: na žganje, pivo, vino, slivovko in drugo ter naj se nazadnje tudi prispeva z radovoljnimi doneski, to je vse! Da se ta predlog ni obnesel, ima največ zaslug g. Tišler s drugimi gostilničarji. Zakaj se, kakor da sta g. Tišler in Rus samo zato prišla da sta branila svoje koristi ter ljudi hujskala in strašila, da bi se vse skup razbilo. Posebno ni lepo za Rusovega ta, ki tudi vinarja ni hotel podpisati za radovoljne prispevke, pa je stavbeni odbornik. Prostovoljni prispevki iz vse soseske, razen Rusovega ata, so se toliko dvignili, da se lahko prične z izdavo farovža.

IZ VELIKOVAŠKE OBCINE.

Dolge je na griču sv. Miklavža stokal mati ubiti svonec kakor v spominih na čase grozot in razdejavanja. Zadnji teden pa so se oglašili trlib zvonovi, čijih ubrani glasovi — as, c, d — so nes v nedeljo 25. nov. svabili na griček k slovenskemu ustoličenju. Skupna teža jeklenim zvonovom je 1500 kg. Iskreno zahvalo izrekamo gosp. župniku sv. Križu za lepo cerkveno slovesnost, gosp. Igliču, nadučetlju pri sv. Trojici za posredovanje in gover pred cerkvijo, domačima ključarjema ter vsem darovalcem in darovalkam za bogate darove. — Suša je tudi pri nas grozovito gospodarila. Vsi jesenski pridelki so uničeni, trava se je ponekod popolnoma posušila. Upali smo, da se bo davčna oblast sganila sama od sebe ter nam snizala davke, ker je škoda splošna in prisrčna cela dežela.

Pa kaj še! Kmet naj napravi vlogo, ki bo odgovarjala vsem predpisom, za kar bi moral najeti poleg pisarja še najmanj pol tuceta cenilnih mož. — Kaj ne, čemu na lahek in preprost način, ako s težavami in po ovinkih tudi gre!

V OSILNICI

je občinski odbor protestiral s 18 glasovi proti enemu in še z mnogimi drugimi podpisi proti odcepitvi občine od Slovenije. Mi smo Slovenci in hočemo ostati Slovenci. V odcepitev od Slovenije bi mi privolili le, ako bi to sklenil postavni deželni zbor za Slovenijo v Ljubljani v sporazumu s hrvaškim saborom v Zagrebu. — S tem sklepom so pogašeno lučice, ki so jih nekateri našli v nedeljo svečer po Petrovem novi ustavi na čast! Prav občutno saditi smo pri nas, ker ni letos zimskega zaslužka. Delo v žumah skoro stoji, s havziranjem ni nič, doma tudin, draginja pa vedno večja. Ali naj zajemo svoje grunte. Gradba kočevske železnice naj se hitro začne že zato, da narod dobi zaslužka.

PREVOJE.

Naši vojni dobičkarji, ki so med vojno pridno sedeli za toplo pečjo in bogato obloženo mizo ter še pridneje rekverirali, pa deloma nič placali, so izkuhali »Sokolsko župco«. Za načelnika te »župce« postavili Stankota Gaberšek, kolarskega pomočnika iz St. Vida, ki je za vodstvo Sokolov najposobnejši. To je dokazal s tem, da je že večkrat »jedel ričete«. In fant je jako izobražen, zakaj ne bi vodil onih, ki so izobrazbe tako krvavo potrební? Svojo izobrazbo je dokazal pa še posebno dne 27. novembra zvečer, ko je streljal s samokresom po Prevojah vseprek. Enkrat je ustrelil tudi v trgovini gosp. Požarja in le malo je manjkalo, da ni zadel v njej stojčih oseb. Klicel je: »Kaj je meni, če enega ustrelim!« Oročniki so mu odvzeli en revolver, drugega pa je »izgubilo«, da bo še lahko kazal svojo junaško kulturo. Fant je vabil druge k »župje, češ, da jim vsled tega ne bo treba k vojakom. To je goveril zapeljan po brezvestnih verižnikih, zdaj pa ko vidi, da mora i sam k vojakom, je ves iz sebe, da pošteni ljudje še življenja niso varni pred njim. Res, krassen rod bodo vzgojili naši multimilijonarji! Stariši, odprite oči, če res ljubite sebe in svoje stroke!

PREVOJE.

Naši »ptičje sokoli« se hvalijo, da še nikdar niso izpili toliko vina zastoj, kakor ga izpijejo zdaj, ko so padli v sokolsko »župco«. Mi pa pravimo, da še nikdar niso imeli oročniki toliko posla z nekaterimi mladeniči kot zdaj. To je posledica sokolskih dobrot. O srečna demovina!

IZ PODPLANINE.

Cenjeno uredništvo »Domoljubac! Blagovoli sprejeti par vrstice, katere ti pošilja bratka »Domoljubac. Ta list je dober prijatelj v krščanskih hišah in vsak pameten človek ga bode rad prebiral, ker nam prinaša zanimivega čitanja in lepih dopisov. Za list »Domoljubac« si vzamem priložnost in ga z veseljem prebiram. Ali »Radikalac« pa nemaram brati, ko mi nenadoma pride čez prag. In druge liberalske liste tudi nočem brati, grem rajši drva skladat, če ravno je hud mrz! In kakor se nam nudijo protiverski časopisi, ali mi se jim pa nedamo spraviti pod njih kožuh. In njihove želje se ne bodo izpolnile. Sami jih študirajo — in sami jih naj prebirajo. Jaz pa verna Slovenka sem in verna čem ostati — najljubše mi je »Domoljubac« brati. — Planinka.

PRESKA PRI MEDVODAH.

Minulo nedeljo je proslavila župnija Preska na dostojen način 70 letnico rojstva svojega župnika č. g. svetnika J. Brenceta. Prostorna dvorana Društvenega doma, katerega je postavil č. g. slavljenec s pomočjo svojih župljanov, je bila do zadnjega kotička napolnjena. Na dovršen način je najprej pevski odsek izobraževalnega društva pod vodstvom g. F. Slabčiča zapel dve slavnosti primerni pesni. Gosp. nadučitelj A. Križnik je nato v svojem slavnostnem govoru opisal velike zasluge slavljenčeve za našo župnijo in njegova dela na duhovnem, gospodarskem in organizatornem polju. Zrelo možje v polni moški dobi smo videli brisati si solze, ko je govornik v imenu cele župnije čestital č. g. slavljenec in se mu zahvalil za vso njegovo požrtvovalnost, znak, da je govoril vsem iz sra. Krepki naši Orli so mu kot dar hvaležnih župljanov izročili krassen kelih v modernem slogu, delo mojstra Kregarja, članice Marijine družbe pa še nekaj drugih lepih in praktičnih

darov. Gdč. Anica Žagar je v prelepi deklamaciji izrazila vso udanost in globoko hvaležnost, nakar mu je gospa Mihaela Jenko prečitala in izročila nevenlive duhovne darove Mar. družbe, napisane na umetniško izdelani diplom. Glinjivo pa je bilo, ko so č. g. slavljenca obkročili otročiči s šopki cvetlic in drugimi darovi. Niso hoteli z ostati za odraslimi, tudi oni so se mu hoteli pokloniti in mu v krasno podavanih deklamacijah vsaj nekoliko zadostiti za ves njegov trud in njegovo ljubezen do njih. Ko so se mu še poklonili delavci kot prvemu svojemu organizatorju, se je č. g. svetnik ves ganjen zahvaljeval vsem za podane dokaze vdanosti in ljubivi. Ljudstvo ga je burno pozdravljalo. Dekleta so potem pod rezoje gdč. učiteljice A. Marinko prav izborna igrala šaljivro »Pri gospodici. Vsa slavnost je pričela o veliki priljubljenosti č. g. svetnika in o spoštovanju, ki ga uživa pri vseh slojih svoje župnije. Župljani so pa podali dokaz, da vedo ceniti zasluge v delu osivelega svojega dušnega pastirja, obenem pa so s tem pokazali, da je njegovo delo obrodilo obilen sad!

Iz Kmetjskih Zvez.

SEJA NAČELSTVA JUGOSLOVANSKE KMETJSKE ZVEZE.

30. novembra se je vršila izredno važna seja Jugoslovanske Kmetjske zveze. Načelstvo je napravilo dalekosežne sklepe glede nadaljnjega razvoja našega združništva, posebno glede mlekarkega in živinorejskega združništva. 7. decembra se je vršil širši sestanek zadrugarjev in zastopnikov naših osrednjih zvez, na katerem so sklenili vse podrobnejše o izpeljavi storjenih sklepov. O seji poročamo na drugem mestu. O tem sestanku bomo tudi obširneje poročali.

KOLENDAR JUGOSLOVANSKE KMETJSKE ZVEZE.

Kakor že znano je izšel koledar Jugoslovanske Kmetjske zveze, ki ima zelo bogato vsebino. Za vsakega kmeta je nujno potrebno, da si ga naroči. Po večini smo koledar že razposlali na naše organizacije. Če ga katera Kmetjska zveza ni dobila, naj se obrne na tajništvo Jugoslovanske zveze v Ljubljani, da ga ji pošlje. Odbori okrajnih Kmetjskih zvez imajo dolžnost, da nabirajo naročnike in skupaj naročite koledar. Naš cilj mora biti, da bo imel vsak član Kmetjske zveze koledar. Vsebinsko koledarja prinašamo na drugem mestu.

Vsem okrajnim Kmetjskim zvezam.

Kljub pozivu, nekatere okrajne Kmetjske zveze za leto 1921. še niso priredile občnega zbora. V smislu pravil se mora vršiti vsako leto občni zbor. Nujno je pa tudi, da se občni zbori vršijo, da pregledate delo preteklega poslovnega leta in si izberete novo načelstvo. Pri onih Kmetjskih zvezah, ki niso imele delavnih načelstev si izberite nove delavne odbornike.

Opozarjamo vse okrajne Kmetjske zveze na zadnje okrožnico in Vas pozivamo, da v smislu danih navodil preosnujete celotno organizacijo.

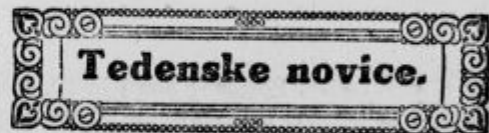
Vse okrajne Kmetjske zveze naj pošljejo takoj osrednjemu tajništvu Jugoslovanske Kmetjske zveze poročilo o zadnji seji na občnem zboru. Okrajne Kmetjske zveze naj naznanijo, kdaj se je vršil občni zbor obenem naj naznanijo tudi novo načelstvo.

Vse okrajne Kmetjske zveze naj poskrbe, da bodo imele njihove podružnice po posameznih občinah in župnijah, kjer se to še ni izvršilo, v najkrajšem času občne zборе. — Tajništvo Jugoslovanske Kmetjske zveze.

Okrajna Kmetjska zveza v Dobrunjah.

10. nov. se je vršila seja načelnice Kmetjske zveze v Dobrunjah, v kateri so včlanjene Kmetjske zveze iz Dobrunj, D. M. v Polju, Moste in Podgorčec. Seje so se udeležili vsi odborniki razen načelnika Cerneta, ki je bil vsled bolezni zadržan. Zupan Trkov, ki je vodil sejo, je konstituiral odbor in so bili izvoljeni enoglasno: za podnačelnika Trkov, za tajnika Cimerman Martin, Studenec 4, za blagajnika Karpe Franc, Moste 23. Sklene se, da vse podružnice pobirajo članarino zase. Moste so včlanjene v podružnici Sostro. Članarina je 1 dinar, za družinskega člana pol dinarja. Nato poročajo odborniki iz posameznih občin, odnosno župani o delovanju podružnic, odnosno o tem, če bi kazalo nove podružnice ustanoviti. Omeniti je treba, da je podružnica Sostro prav živahno delovala, ob državnih in občinskih volitvah. Ugotovilo se je, da je ta podružnica res v polni meri vršila svojo nalogo. Članov ima čez 200. O podružnici v D. M. v Polju poroča njen načelnik Cimerman. Članov je imel 100. Priporočalo se je, naj tudi obrtniki, ki so posestniki, pristopijo k kmetjski zvezi. Tudi podružnica v Lipoglavu dela dobro. To je v veliki meri zaslug g. župnika Pečariča. Včlanjeni so skoraj vsi posestniki. Pri volitvah se je ta župnija izborne držala. V fari Javor ni podružnice. Odbor sklene, da se mora čimprej tudi tukaj postaviti podružnica. — Opomba uredništva. Drugim okrajnim Kmetjskim zvezam naj bo za zglede Kmetjska zveza v Dobrunjah, kako se živo zanima za organizacijo. Vsi naj pazijo, da naj jo posuemajo.

d Podružnica K. Z. D. M. v Polju je sklenila, da skliče občni zbor na nedeljo 18. decembra ob 8. uri zjutraj v društvenih prostorih z običajnim dnevnim redom.

Politične.

p Dobrote, ki so nam jih prinesli samostojneži. Glasom ustave se razdeli, kako smo že večkrat poročali, v dve oblasti, vsaka svojim pokrajinskim namestnikom, vsaka z množico uradnikov, vsaka s svojimi obširnimi poslopiji. Poleg tega pa člen 6. ustave pravi, da se bo Slovenija poleg tega še razdelila v sreske upravne oblasti za vsak sodni okraj. Sedanja okrajna glavarstva, 18 po številu, se torej odpravijo in namesto njih pride 51 novih okrajnih glavarstev pod imenom: sreskih oblasti. Torej 51 okrajnih glavarjev, 51 uradniških kompanij, 51 državnih poslopij. — Ljudje božji, ali znate računati, koliko bo to stalo. »Slov. Narod« pravi, da več milijard. Slovenski samostojneži, ki so glasovali za centralizem, so kljub temu največji dobrotniki slovenskega kmeta.

d Liberalni ljubljence, polkovnik Vasič, ki je svoj čas v Ljubljani oropal demobilizacijsko skladišče in profitiral milijone denarja, jo je vendar enkrat izkupil. Ko je namreč v Ljubljani vse pokradel, so ga poslali na Dunaj kupovat vojni material. Pri tem so prišli na sled ogromnim goljufijam, ki jih je hotel izvesti v škodo države in sebi v korist. Sedaj so ga zaprli. Ko je svoj čas javno ropal ljubljansko demobilizacijsko skladišče, so načelstvo.

ši časopisi parkrat prinesli dokaze o njegovih goljujih — toda liberalci so ga držali, dokler ni nabasal svojega žepa z milijoni — na naš račun. Takih milijonov goljujij imajo liberalci celo množico na vesti — in taki ljudje vladajo! Zato ni čuda, da je tako.

p »Radikal« se imenuje listič, ki preplavlja kočevski okraj in sicer enkrat v slovenskem, drugič v nemškem jeziku. Hoče biti glasilo radikalne stranke v Sloveniji. (Seveda, te stranke v Sloveniji še ni, razen če dva moža tvorita že stranko). Izdaja ga neki dr. Sajovic, ki je bil ob pravnem navdušen liberalci — JDSar, potem je postal prepričan samostojnej, danes pa se pridruža nad obema in vozi radikalno barko. Če tudi v tej ne pride do poslaniškega mandata, bo postal zemljoradnik. Razume se pa, da vedno in povsod dela in zabavlja za blagor ubogega ljudstva. Naše gospodinjice pa so vesele »Radikal«, ker imajo kaj za podkuriti.

p Predrzi Mažari. Oborožene mažarske čete so vrnile v Prekmurje in zahtevale, da se naše straže pomaknejo za 3 km nazaj. Seveda niso naložile na pravi naslov in so se zopet umaknile.

p Za žensko volilno pravico se je krepko potegnil velik ženski shod, ki se je vršil 27. nov. v Zagrebu.

p Proračuna si vladne stranke ne upajo rešiti, ker ne vedo najti ravnotežja med dohodki in stroški; zato so sklenile, da bodo za mesec januar gospodarili kar na račun (dvanajstine).

p Iz jugoslovanskega Primorja. V Trstu so komunisti proglasili štrajk, ki pa se ni vzdržal. Delavci so se zopet vrnili na delo, ne da bi kaj dosegli.

p Shodi SLS. Poslanec Škulj je 29. in 30. nov. priredil shode v Hželju ob Kulpi, pri čem, na Vrhu in Banjiloki.

Demnače novice.

d Občinski odbori — pozor! Piše se nam: Občinski odbori boste v mesecu decembru delali proračune za leto 1922. Po 100.000 K in še več bodo nekatere občine imele primanjkljaja. Največ stroškov povzročajo šola, po 50—80 tisoč bodo nekatere občine plačale za šolske potrebščine. Naklade bodo ogromne. Nekatere občine bodo morale naložiti po 100—300% naklade. Vse občinske odbore opozorilo, da bodo naklade lahko zdatno znižali, ako nalože naklad na vino. Do 35 vinarjev lahko nalože na vsak liter. Ni veliko. Vsak pivec lahko plača te vinarje. Za občino bo pa le dobro, dobile bodo 10—30 tisoč ali še več kron, če je le nekoliko gostilne v občini. To bo velika razbremenitev za občine. Odborniki-gostilničarji ne bodite temu nasprotni. Svetujemo, da zaokrožite 35 vin. na 1 K pa bo za vse prav. Prav vse občine bi morale naložiti naklado na vino. — Za pobiranje naklad ni nič težav. Vsak gostilničar plača pri županu, kadar kupi vino. Župan pa lahko dobi od finančnih oblasti izkaz, koliko je kdo dobil vina. Če kje sedaj niso naložili, lahko ob vsakem času to store.

d Dr. Alojzij Kokalj, menda advokat, je postavil v »Slov. Narod« med drugim dve trditvi: 1. Pri nas uživa vsak dr-

žavljan neomejeno svobodo. 2. Našim državljanom se skoro brez izjeme godi jako dobro. Ker dokazov zato ni navedel, zato naj dovolji, da jih navedemo mi. K prvi točki: vse ženske imajo volilno pravico, starši imajo prvo besedo pri odločanju, kdo naj vzgoja njihove otroke in kakšna naj bo vzgoja, državni zbor edini sklepa državne postave in vlada je za vsako dejanje odgovorna ljudskim zastopnikom, Slovenci imamo svojo avtonomijo, svoj pokrajinski zbor, svoje finance in smo sami svoji gospodarji razen v potrebnih skupnih zadevah. K drugi točki: Kaplani in župniki v pokoji se kljub mesečni plači 700—800 K valjajo v izobilju, delavci si zidajo palače, kmet si zakopava zaklade, ker jih ima v izobilju in si kupuje nove grunte. Slabo živita le še ljubljanski advokat in liberalni bankir, ki se potikata po zaduhlih in mrzlih vagonih ter dobesedno stradata. Skrajni čas je, da se naša svobodoljubna vlada že enkrat zavzame za ta dva bedna stanova, ki živita v usmiljenju vzbujajočem stanju. Pozivljemo dr. Žerjava, ki je doslej že veliko storil v dobrobit ubogih bankirjev in izmozganih kapitalistov, da se še bolj energično zavzame za te preganjane trpine. Tudi advokat dr. Alojzij Kokalj brez dvoma lakoto trpi; zato naj dobi državno podporo, ki naj se v ta namen vzame invalidom, ki so itak presiti.

d »Ljubljanska dijaška in ljudska kuhinja« daje letos hrano opoldne in zvečer (vselej po dve dobro pripravljene in tečni jedi) okrog 80 dijakom iz srednjih in njim sorodnih šol ter dnevno 150—200 osebam iz revnejših ljudskih slojev. Dijaki plačujejo z ozirom na večjo ali manjšo ubožnost kakor tudi z ozirom na izpričevala mesečno po 120, 180, 240, 300, 360 K, drugi ljudje pa sproti po 6 K za kosilo in 6 kron za večerjo. Ker je članarina, ki jo po pravilih plačujejo društveni člani, le malenkostna (letno 4 K), moremo ob sedanjih draginjah živiti ostati pri zgoraj navedenih cenah le s pomočjo izdatnih podpor. Zato prosimo prvič vse društvene člane, kateri za letos še niso poravnali članarine, da nam jo pošljejo (po poštnih nakaznicah) in da malenkostni svoti po možnosti še kaj dodajo; drugič pa prosimo tudi druge prijatelje učeče se mladine ter ubožcev iz raznih ljudskih slojev, da nam ob prazniku sv. Nikolaja po svojih močeh pošljejo kaj Miklavževih darov, in sicer na naslov: »Dijaška in ljudska kuhinja v Ljubljani«. Dr. Ivan Svetina, t. č. načelnik.

d Poziv k šest-tedenskim orožnim vajam. Vsi tisti, ki se ob mobilizaciji niso odzvali vpoklicu, bodo tokom decembra, januarja in februarja pozvani na šest-tedenske orožne vaje. Največjo krivdo, da se fantje niso odzvali, nosi »Jutro«, kakor smo že ugotovili. Zato bo dobro, da gre tudi »Jutro« na orožne vaje recimo v Albanijo. Mogoče si s tem nekoliko ohladi prevroč centralistično kri.

— Županom naznanjamo, da vojaška oblast kliče k šest-tedenskim orožnim vajam mnoge rezerviste, ki so se ob zadnji mobilizaciji odzvali. Fantje so se najbrže javili k oddelkom, h katerim niso bili prideljeni. Župani naj nemudoma določijo vojaški komandi za one, ki so se zadnjič

mobilizaciji odzvali, pa so sedaj zopet pozvani, potrdilo, da so že zaostali svoji dolžnosti. Vojaška oblast bo brez dvoma vpoštevala potrdila županstev, tantom bo pa prihranila mnogo neprih. Vojaško oblast bi pa opozorila tudi na dejstvo, da je »Jutrovo« poročilo o izvršeni demobilizaciji mnogih fantov zapeljalo, da so odšli iz Ljubljane domov, ne da bi se bili javili. Za fante je to brez dvoma olajševalna okolščina.

d Invalidi pod 50 odstotkov ne bodo dobivali več doklad, tako je sklenil zakonodajni odbor, kot poročajo dnevniki. — Sklenjeno je dalje, da bodo siromasni invalidi deležni vojne odškodnine in sicer od izkupieka za živino iz Nemčije. Kapitalisti so svoj levji delež že dobili, čeprav niso ne siromasni ne invalidi. Siromasni invalidi pa se niso dobili in sodeč po bridkih izkušnjah tudi ne bodo kljub tepim sklepom.

d Svobodomislino dijaško društvo »Jadrano« ima namen vršiti med ljudstvom prosvetno delo in širiti napredno misel. V ta namen je priredilo 3. dec. v Narodnem domu v Ljubljani petje in ples. Vstopnina 60 K.

d Pokrajinski namestnik Hribar je zbolel. Bolezen mu je baje povzročil dr. Žerjava, kateri mu poskuša pctom svojih vsemogočnih in v sredstvih ne preveč izbirčnih prijateljev v Belgradu izpodnesti stolček in se sam vnesti nanj.

d Zagrizeni krščanski vsi, kar je sploh v zvezi s krščansko mislijo, so Sokoli. Celo sv. Miklavž, veliki ljubljenski otrok, jim je na potu. In da bi zabrisali v svojih otrocih tudi to rahlo vez na krščanstvo, so priredili v Ljubljani namesto Miklavževega — Matjažev večer. To je ena sličica iz sokolske vzgoje, ki je vpeljana tudi po naših šolah.

d Nad pokvarjeno mladino toži »Slov. Narod«. V Mariboru da se deklice stare od 12—16 let ponujajo in prodajajo po ulicah. — Toda kaj to, v šoli se mora kljub temu obdržati in še »poglobit« brezverska sokolska vzgoja in liberalni časopisi kljub temu lahko pišejo opolzke romane in priporočajo protivverske knjige.

d Bivši steber samostojnežev Kuralt iz Šenčurja je prestopil v srbsko zemljoradniško stranko. Značajji pa taki!

d Pobijanje draginje. Ljubljansko sodišče za pobijanje draginje nalaga velikanske denarne kazni in z zaporom raznim prekupčevalcem. Bankirski verižniki, ki so največji krivci draginje, bi po teh merah zaslužili vrv. Pa se jih nihče ne loti, ker stoje pod zaščito vladnih strank. Zato bo vsako drugo pobijanje draginje ostalo brezuspešno.

d Jeza radi demobilizacije. Tudi socialistični »Ljudski glas« silno peče, da je ravno klerikalni dr. Korošec dosegel takojšnjo demobilizacijo. Upamo, da je dr. Korošec še toliko pri zdravju, da bo tudi to socialistično zavist prenesel.

d Premeteni komunisti. Komunisti, ki so v zaporu radi atentata na kralja, so si dopisovali s svojimi pristaši tako, da so dobivali od njih knjige, v katerih so bile posamezne besede podčrtane tako, da so skupaj postavljena tvorila celo pismo.

d Na pisma se ne smejo nalepljati nobene druge znamke razen poštne; v nasprotnem slučaju pošta vrže pismo v koš. V ravnanje!

d »Ponedeljek«, glasilo ljubljanskih beznic, prejšnji ponedeljek ni izšel. V Ljubljani je bil prejšnji ponedeljek zelo čist zrak.

d Popravljen goljufija. Pred letom dni so na Štajerskem pri volitvah v ustavodajno skupščino napačno šteli glavoce, tako da so samostojni dobili enega preveč (Ivana Kirbiša), SLS pa enega premalo. Verifikacijski odsek je to šele sedaj ugotovil. Na Kirbiševo mesto pride kot poslanec g. Skoberne (SLS).

d Nova kužna bolezen se je pojavila v Sarajevem. Na rokah, vratu ali čelu se pokažejo številne krvne podplutbe, ki zelo srbe. Bolezen se vleče kakih 10 dni, potem pa sama po sebi premine.

d Društvo esperantistov se je osnovalo v Ljubljani. Esperanto je umetno narejen jezik, ki ga noben narod ne govori, ki pa naj bi radi silne preprostosti in lahkote postal mednarodni občevalni jezik. Esperanto je po drugih državah zelo razširjen. Imamo tudi že dobro slovensko esperantsko slovnico.

d Velike Lašče. Dne 27. pr. m. je bila tu volitev v krajni šolski svet. Izvoljeni so bili z veliko večino vsi štirje člani pristaši SLS.

d Vse užigalice, ki so inozemskega izvora, bo finančna uprava zaplenila, ker delajo konkurenco domačim izdelkom in je državni monopol oškodovan.

d Škratinka razsaja med zagrebškimi otroci.

d Največji zvon v Sloveniji je dobila župna cerkev v Hočah na Štajerskem. Tehta 300 kg.

d P. H. Sattner, eden naših največjih skladateljcev, je praznoval 28. nov. 70letnico svojega rojstva. Njegove skladbe so posebno našim cerkvenim pevskim zborom najbolj priljubljene. Skromnemu patru voščimo še nadalje čilega zdravja in obilo let!

d Ravnatelj I. del. konsumnega društva v Ljubljani je postal g. Al. Kocmur.

d Etbin Kristan se je vrnil iz Amerike v Ljubljano. Skrajni čas, zakaj socialna demokracija vedno bolj narazen leže, v kolikor je ni zlezlo pod okrilje dr. Žerjave in Jadranske banke

d Kap je zadela gostilničarja pod Rožnikom, Josipa Čada. Bil je takoj mrtev.

d V Savljah pri Ljubljani je umrla dne 30. novembra občesposhtovana Komatarjeva mati gospa Ježert Čeren, pridna gosposinja blagega srca in dobrih rok, stara 66 let.

d Požar je dne 3. dec. ponoči uničil veliko manufakturnega blaga v skladišču Balkan v Ljubljani. Škoda je pokrita z zavarovalnico.

d Ponarejene 1000lirske bankovce so zadnje čase razpečevali po Notranjskem razni italijanski trgovci.

d Zuzemberk: Bomo skušali nstredi, dasi je težko dobiti poročevalca. Kar se tiče tujk, se jih na vse mogoče načine izogibljemo, za marsikatero tujko pa Slovenci sploh nimamo res točnega izraza.

d J. R. in drugi fantje: Z novim letom začne poleg te povesti izhajati še druga iz domačega življenja. Kar se tiče Vestnika Zupanske zveze, se nam zdi važno, da ga posebno fantje prebrirate, ker ste tudi poklicani, da prej ali slej stopite v občinski odbor, kjer je treba marsikaj znati. In iz Vest-

nika se mnogo, mnogo lahko naučite, kar boste pozneje nujno potrebovali. »Domoljube pa nima namena, da bi se s svojim štivom samo zabaval, temveč je v prvi vrsti namenjen pouku. Kar pa še prostora ostane, ga radi damo za zabavo in skrbeli bomo, da tudi ta del ne bo dolgočasen. Sedanja povest je res nekoliko težka, a zelo poučna.

d Zgubil se je v soboto, to je 3. dec. t. l., mladi, 6 mesecev star lovski pes, ramsen in belo šekast; sliši na ime »Lovček«. Nahajati se ima v Preddvorski občini, v vaseh pod Zaloško goro. Oddati ga je proti nagradi pri županu v Križah, oziroma v Sebenjahu.

d Ura. Kdor je izgubil na vlaku med St. Vidom pri Stični in Radokovo vajo dne 28. novembra 1921 zvečer žepno uro, naj se oglasi pri župnem uradu Primskovo pri Litiji.

d Občinski in župni urad v Sv. Križu pri Kostanjevci razpisuje službo občinskega tajnika in organista. Pogoji: Prosto stanovanje in plača po dogovoru. Poudarje na občinski urad.

Ženski vestnik.

Mati in otrok.

(Dalje.)

Otrok ima včasih srbečico na glavi, kjer se mu temce vse pokrije z nekakimi luskinami. Zvečer naj se detetu namaže glavica z vazelinom ali glicerinom, drugi dan pri kopeli pa naj se previdno izmiže z milom. To naj se ponavlja, dokler ne izginejo luskinne in srbečice.

Preprosti ljudje mislijo, da kopeli šibé dete, a to ni res; nasprotno, kopeli krepijo in vplivajo na otročiče jako blagodejno. Dete postane čvrsto, gibčno, veselo. Kako se veseli vode vsakokrat, če je nanjo navajeno! Kako pljuska po vodi, kako vriska radostno! Voda ne sme biti ne prevročna ne premrzla. Kjer ni termometra, mati najbolje poskuša vodo, če vanjo vtakne lakot. Na roko se ne smemo zanesti; kar se nam za roko ne zdi prevročne, speče nas v život.

Mnoge matere se izgovarjajo, da nimajo časa, da bi otroka kopale, pa ne vedo, da s tem ravno prihranijo mnogo, mnogo časa. Če je otrok snažen, da ni nikjer osmojen, bo nasičen spal nepretrgoma 3 do 4 ure in mati gre lahko po svojem delu. Ako pa se otrok ne kopa, je siten, joka, ne spi in mati mora biti neprestano za njim. Zato ne morem dovolj priporočati: snago, snago in zopet snago. Po nekod držijo matere otroka tako dolgo na prsih, da zaspí, potem ga polože v posteljo. To je brezpotrebno. Ko je otrok previt v snažno perilo in sit, položi ga v postelj če tudi še ne spi. Ako malo pojoka, nič ne de; mati ve, da je dete sito in v suhih povojih, pusti naj ga in dete kmalu zaspí. Nepotrebno je, da se zagrnejo vsa okna, če otrok spi; dete spi v svetli sobi prav tako kakor v temni. Tudi ni treba hoditi po prstih in govoriti tiho; dete naj se navadi spati, če je tudi šum in ropot krog njega. Kako je ropotal šivalni stroj poleg spečega otroka, pa se ni prebudil!

Grda razvada, ki se bridko maščuje, je zibati otroke. Če je otrok zdrav in sit, zaspí brez vsakega zibanja. Ako mu pa kaj ni všeč, ne pomaga vse zibanje nič, samo trenotno ga omami. Ko preneha guganje, zaveka zopet. Nekatere matere zibljejo

otroka, ki joče, v naročji, naravnost mečeje ga skoraj do stropa pa zopet doli na rokah, da ubogemu detetu kar sape zmanjkuje. In kako trpi pri tem ubogi njegov žledček! Čudo da z mlekom ne izbruhne še svojega slabega žledčka! Mati misli, da je otrok utihnil, pa mu le tako silno guganje sapo jemlje; ko se neha, zajoka zopet. — Soba, kjer otrok spi, naj se prezračí vsak dan, tudi pozimi v mrazu. Ta čas se lahko prenese otrok v kuhinjo ali pa ostane tudi v sobi, samo pokriti ga je treba bolj nego je bil prej, ko je bilo zaprto. V slabem zraku bo otrok bledičen, slaboten, nezdrav. Poleti naj bo dete po ves dan na prostem v svoji košarici, posteljci ali vozičku.

Nekatere matere pestujejo svoje dete že v prvih mesecih, kar ni prav. Otrok se počuti in razvija najbolje, ko leži in sicer brez vzglavja. Polaga naj se otroka enkrat na levi drugičkrat na desni bok, da mu bo glavica pravilna. Ako se otrok prezgodaj pestuje, se razvadi, da hoče biti vedno na rokah, kar mu je samo v kvar. Do šestega meseca naj se ne jemlje dete v naročje za delj časa. Toliko, da se previje, napoji, pa — pčt v posteljico. Otrok sam pove, kdaj je čas, da se nosi na rokah. Glavico začne namreč privzdigovati na svojem vzglavju; drži jo malo kvišku pa se zopet spušča. S šestim mesecem šele se otrok lahko pestuje in sicer samo v popoldnevih, ko ima mati več časa. Zjutraj še ni treba. Ko se dete zjutraj zbudi, naj se okopa, natisi in dene v posteljo, kjer zaspí za par ur, ker je utrujen od kopeli.

Se neko grdo razvado imajo premmoge matere; razvado, s katero mučijo svojega otroka, da same ne vedo, kako.

To je namreč tesno povezanje rok in nog ubogega deteta. Prve tedne otrokovega življenja se otrok pač lahko povije, da ima tudi nožice povezane, ročice pa naj ima proste že od prvega dne. Napačno mislijo nekatere matere, da otrok ne bo ravno rastle, če ne bo tesno povezan.

V mestih je na stotine in stotine prav ravnih otrok, ki so bili tako srečni, da niso imeli nikoli povezanih rok in nog. Ko je dete mesec dni staro, naj se mu povojček povije le okoli životka in žledčka. Kako ljubko je dete, ko se zbudi, pa si ogleduje in poigrava s ročicami! Po celo uro se tako zabava sam s seboj. Nasprotno pa kaj preostaja onemu povezanemu revčetu drugega nego jok, ko se zbudi? Saj se ne more ganiti na nobeno stran. Ko bi hotele matere poslušati, bi kmalu videle, kako je to za otroka bolje. (Dalje.)

Listek.

Prstan kraljice iz Sabe.

Angleški spisal Rider Haggard. — Poslovenil Franc Poljanec.

(Dalje.)

Nato je sledil odmor; in pristopil sem, kot so me poučili, da naj storim, ter položil prstan sabejske kraljice na blazino, ki jo je držal neki dvorni častnik in jo nesel Makedi.

»Hči kraljeva.« sem dejal, »sprejmi ta starodavni znak, ki si mi ga posodiš v dokaz svoje dobre vere in moje. Vedi, da sem z nje ga pomočjo pregovoril našega kralja, ki je tvoj, teta, moža, učnega in vsch rečeh, ki imajo opraviti s preteklostjo, da se je udeležil tega podjetja, in po njem poglavarja Ormea, ki stoji pred teboj, in njegovega služabnika, vojaka.»

Vzela ga je in ko ga je pazno ogledala, ga je pokazala nekaterim duhovnom, ki so ga spoznali za pravega.

»Dasi sem se s strahom in dvomom ločila od njega, je sveti prstan svoemu namenu ubro sužnjem,« je dejala; »in zahvaljujem se ti, zdravnik, da si ga varno vrnil mojemu ljudstvu in meni.«

Nato si ga je nateknila nazaj na prst, s katerega ga je bila snela, ko mi ga je pred veliko meseci dala.

S tem se je ta zadeva končala.

Nato je neki častnik zaklical:

»Valda Nagasta govori!« na kar je vsakdo ponovil: »Valda Nagasta govori!« in obmolknil.

Tedaj je začela Makeda nagovor na nas s svojim mehkim in ljubkim glasom.

»Tuji iz zapadne dežele z imenom Anglija.« je dejala, »izvolite me poslušati. Naše razmerje do Funšov — ki nas obdaja o in nas hočejo uničiti — poznate. Veste, da sem v naši skrajni stiski porabila prihod enega izmed vas pred letom dni in ga prosila, naj gre v svoje deželo in tam dobi ognjenih snovi in ljudi, ki jih razumejo, da ž njimi razdenejo velikega starodavnega funškega malika. Zakaj to ljudstvo izjavlja, da če se njih malik razdene, bodo zamenili zemljo, kjer prebivajo, z drugo, ker tako veli njih stara prerokba.

»Oprostite, o Hči kraljeva,« jo je Orme prekinil, »toda spomni se, da je še le oni dan dejal Barung, funški sultan, da bi v tem slučaju njegovo ljudstvo še dalje obstajalo, da izmašuje svojega boža Harmaka. Tudi je dejal, da bo izmed vseh Abatov samo tebe živo pustil.»

Pri teh zlokoknih besedah je groznica in mrmljanje šinilo skozi svetovavce. Toda Makeda je samo skomizgala z ramami, da je srebrni list na njenem oblačilu zazvenel.

»Povedala sem vam staro prerokbo,« je odvrnila, »o ostalem pa ni treba izgubljati besed. Če umazani sovražnik Harmak gre, bodo šli — menim — Funši za njim. Zakaj naj bi sicer darovali potresu kot hudemu bogu, ki se im ga je bati? In ko je pred kakimi pet sto leti tak potres zrušil del skrivnega mesta v ostrju gorovja, ki ga vam hočem kasneje pokazati, zakaj so zbežali iz Mura in se naselili na ravnem, da branijo, kot so dejali, svojega boža?»

»No vemo, je Orme odgovoril, »če bi bil tu, ta, ki so ga Funši uveli, bi utesnil vedeti, ker je učen in pozna načine malikovanja divjih narodov.«

»Ah da, o Ormejev sine, je dejala, »temu izdajalcu, ki smo ga pravkar obsodili, se imamo zahvaliti da ga ni tukaj; morda bi nam ne možel nič povedati, če bi tudi bil. Vendar pa je beseda taka, kakor sem jo izpregovorila, in sicer že veliko rodov; zaradi nje smo mi Abati želeli razdeljati funškega malika, ki mu jih je že toliko nas bilo darovanih po želih njih svetih levov. Zdaj pa oprašam, in nagnila se je nagnej in zrla v Ormeja, »ali hočete vi to storiti za mene.«

»Govori o plačilu, nečakinja moja, se je ometal Jozva s svojim debelim neokretnim glasom, ko je videl, da smo oklevali, kaj naj odgovorimo,« slišal sem, da so ti zapadni nejeverniki zelo lakomno ljudstvo, ki živi in umira za zlato, ko ga mi zaničujemo.«

»Prašajte ga, kapitan,« je vzkliknil Kvik, »če oni tudi zemljo zaničujejo, saj sem včeraj popolnne videl enega, ki je izkušal drugemu vrat prerezati zavoljo kosga, ki ni bil večji kot velika pasja koča.«

»Da,« sem pridejal, zakaj priznavam, da me je Jozvova opazka snekla, in prašajte ga, ali Judje niso porabili Egiptanom v starodavnih casih njih zlatega lista, in ali Salomon, ki ga on imenuje svojega prednika ni trgoval z zlatom po Ofireu in nazadnje ali ne ve, da naj-

več teša sorodstva v drugih deželah dela iz zlata prav boža.«

Orme torej kot naš govornik z velikim užitek predložil ta vprašanja Jozvu, ki mu je bil na vso moč zopern, na kar se je veliko svetovavcev teh, ki niso držali z Jozvetovo stranko, nasmehnilo. pa tudi zakrohotalo: srebrni list na Makedinem odelu se je zopet začel tresati, kot da se tudi ona smeje za svojim pajčolanom. Vendar pa se ji ni zdelo modro, da bi pustila Jozvu odgovarjati — če bi možel — ampak je sama, rekoč:

»Resnica je, o moji prijatelj, da tu zlato malo cenimo: ker smo zaprti in ne moremo trepetati, ga ne moremo drugače rabiti kot za olepšavo. Če bi bilo drugače, bi ga brez dvoma cenili tako kot ostali svet. Jud ali nejeverniki, in bomo tako storili, ko bomo rešeni svojih sovražnikov, ki nas obdajajo. Zato moj stric nima prav, če prošlaša kot krenost to, kar je samo sila, zlasti ker, kakor pravi vaš služabnik, in pokazala je narednika,« ima naše ljudstvo zemljo za svoje zlato in je pripravljeno dati življenje za to, da je več pridobi, čeprav je imajo dovolj.»

»Potemtakem nejeverniki ne iščejo nagrade za svoje usluge?« se je Jozva posmehovol.

»Nikakor, princ,« je odgovoril Orme, »mi smo vojniki, ki gremo za srečo: kako bi bili sicer prišli sem, da izvojujemo vašo pravdo spoštovani?« je neprijeten podarek na »vašo« zoper poslavarja, ki se nam zdi, da ima, dasi na pol divji, nekaj odličnih lastnosti, čut za čast in pošten, na primer? Če zastavljamo svoje življenje in opravljamo vaše delo, nismo očrabbni, da bi ne vzeli, kar moremo zaslužiti. Zakaj naj bi bili, ko nekateri izmed nas potrebujejo premoženje, in ko ima naš brat, ki je tem deli toliko kot mrtev, vsled izdajatev njih, ki ste jih poslali, da ga varujejo, sorodnike v Angliji, ki so rešni in morajo dobiti povračilo za njegovo izdubo.«

»Resnično, zakaj?« je vzkliknila Makeda.

»Poslušajte zdaj, prijatelji. V svojem lastnem imenu in imenu abatskega ljudstva sem vam obljubila tliko velblodov obloženih s tem zlatom, kolikor jih morete odobliati z Mura. In preden dan zaide, vam ga hočem pokazati, če si umate iti za menoj tja, kjer leži skrito.«

»Najprej delo, potem plačilo,« je dejal Oliver. »Zdaj nam pa, o Hči kraljeva povej, katero je to delo?»

»To, o sin Ormejev. Priseči morate — če to ni zoper vašo vest, ker ste kristjani — da mi boste za dobo enega leta služili in se zame borili in se podvredili mojim postavam in ves ta čas stremili za tem, da s svojo zapadno spretnostjo in orožjem razdenete malika Harmaka. Po tem boste prosti, da s svojo nagrado odidete kamor hočete.«

»In če prisežemo, visoka gospa,« je vprašal Orme po premisleku, »povej nam, kakšno dostojanstvo bomo imeli v tvojih službi?»

»Ti boš moj najvišji načelnik za to podjetje, o sin Ormejev, ti pa, ki so s teboj naj služijo pod teboj na taki stopnji, kakor je tebi všeč.«

Pri teh besedah je vstalo nezadovoljno mrmljanje v vrstah v oklepe oblečenih generalov taineša sveta.

»Kaj smo do tebe prišli, da se bomo pokorili temu tujcu, o Hči kraljeva?« se je kot njih govornik pritoževal Jozva.

»Ei, striček moj, v kolikor zadeva to podjetje, kot sem dejala. Ali znaš ravnavati z ognjenimi snovmi, ki njih skrivnost samo oni poznajo? Ali bi bili trije vas mogli braniti vrata Harmaka zoper cele vrste Funšov in jih pošteno proti nebesu?»

Prenehala je in čakala sredi mračnega molka.

»Vi ne odgovorite, zato ker ne morete,« je Makeda nadaljevala. »Zato bodite zadovoljni in služite za to podjetje nekaj časa pod poveljstvom njih, ki imajo spretnost in moč, ki je vi potrebšate.«

Tudi zdaj še ni bilo odgovora.

»Visoka gospa,« je dejal Orme v svojem usodnem miru, »ti si tako dobra, da me postavljaš za generala nad svojimi vojaki, toda ali me bodo oni ubodali? In kdo so tvoj vojniki? Ali nosi vsak abatski mož orožje?»

»Žal ne!« je odvrnila in se ustavila ob tem širšem vprašanju, morebiti zato, ker na prvo ni mogla odgovoriti. »Žal ne! Davne dni je bilo to drugače, ko so vladali moji veliki predniki in tedaj se Funšov nismo bali. Toda zdaj ljudje nečesto služiti kot vojaki. Pravijo, da jih to odtejuje njih opravilo in delu, ki ga ljubijo; pravijo, da ne morejo žrtvovati časa v mladosti, pravijo, da ponižuje moža pokoriti se ukazom svojih predstojnikov; pravijo, da je vojska barbarska in se mora odpraviti, in to vse, dočim junaški Funši čakajo zunaj, da poklečejo naše može, naše žene pa narade za sužnje. Samo popolnoma siromašni in obubani ljudje in ti, ki so se pregrešili zoper postave, služijo v moji vojski, izvzemši, če so častniki. O, in zato so Abati izubljeni,« in zavijala je pajčolan nazaj in nenadoma se je pred vsemi nami prepustila solzam.

Ne vem, da li se kdaj spomnim, da bi bil videl s svoji vrsti boljši čustven prizor kot teša, ko je ta lena in duhovita mlada ženska vrtila svojega sveta jokala nad popolno izkvajernost svojega rodu, ki je bila poklicana, da ga vlada. Ker sem star in vjen takih vzhodnih čustvenih izbruhov, sem ostal miren: Oliver pa je bil tako globoko šanien, da sem se bal, da ne bi storil kake neumnosti. Zardel je, prebledel je in vstal s sedeža, da bi šel k nji, če bi ga ne bil jaz uiel za roko in ga nazaj potisnil. Kvik pa je obračal svoje oči proti stropu, kot da moli, in slišal sem ga mrmljati:

»Boš, pomašaj uboš stvarci, Bog ti pomašaj; edini biser v rilcu vseh teh nališpanih sveral, in če jih ne spravim kvišku zaradi nje, nisem več Samuel Kvik.«

Med tem je vstala med dvorjani velika nevolja in nevoljno mrmljanje, saj so čutili, da so bili skupn zapostavljeni in vsak posebej. Ob takim odločilnem trenutku je, kot navadno, princ Jozva prevzel vodstvo. Vstal s sedeža, pokleknil — ne brez težave — pred tron in rekoč:

»O Hči kraljeva, zakaj nas s takimi besedami spravljáš v zadrego? Ali nima Boga Salomovega, da te varuje?»

»Bog varuje te, ki se sami varujejo, je Makeda ihtela.

»In ali nimaš veliko pošumnih častnikov?»

»Kaj so častniki brez vojske?»

»In ali nimaš mene, svojega strica, svojega ženina, svojega ljubimca?« in položil je roko, kjer je menil, da naj bi bilo njegovo srce in strmel vanjo s svojimi vrtečimi se ribični očmi. »Če bi ne bilo vmešavarje teh nejevernikov, ki se zdi, da vanje staviš toliko upanja, je nadaljeval, »ali bi ne bil uiel Barunga oni dan in pustil Funše brez poslavarja?»

»In Abate brez ostanaka časti, kot se jim spodobí, stric moi.«

»Vzemiva se, o rožni ponek, o murska cvetica, in takoj te rešim Funšov. Brez pomoči sva, ker sva ločena, toda če bova skupaj, bova slavila zmagó. Reci, o Makeda, kdaj se bava vzela?»

Za razvedrilo.

Pri blagoslovljanju zastave. Govornik: »In tako zabijem ta žebelj s srčno željo, naj raste, cvete in zori!«

Eno ali drugo. Krovač: »Torej gospod: Za drugikrat vas vprašam, ali hočete plačati račun; da ali ne?« — Dolžnik: »No, potem pa rajši nek»

Dohodninski davek. Mlad, dobro leto poročen posestnik napove svoje dohodke za osebno dohodninski davek, dobí pa svojo napoved nazaj s pripombo: »Pogrešamo premoženje Vaše žene.« Mož odpiše: »Jaz tudi.«

Dobesedno. Trgovec: »Za tako nizko ceno pa oblike res ne prodam. Rajši jo podarim.« — Kupec: »Prosim, pa mi jo podarite.«

Dobra žena in mati ima doma vedno nekaj steklenic lekarn. Feller-ja prijetno dišečega »Elsalfluida«. Dobro služi za drgnjenje hrbta, rok, nog in celega telesa, kot kosmetikum za usta, kožo in glavo. Je mnogo močnejši, izdatnejši in delujočji kot Franc. žganje. 3 dvojn. stekl. ali 1 špeci. steklen. z zamotom in poštnino pošlje za 48 K. Eugen V. Feller. Stubica donja, Elsatrg 16, Hrvatska.

Palma

neporušne
kaučuk-pele
za čevlje.

MAJKE!
Zahtevajte
povsod samo
MOKO ZA OTROKE

Salubra

1 škatola K 36'--

Najboljša hrana za dojenčke!

Zelo ojakujoča sredstvo za
bolne na želodcu, rekonva-
lescente in osobito za pre-
malo hranjene ter v obče
slabe osebe vsake starosti.

DOBI SE POVŠOD.

Tovarna kemičnih predmetov hrane
„SALUBRA“ D. D. ZAGREB.

Boškovičeva ul. 23. telefon 7-91.

Varnica: NOVA GRADIŠKA

Deteljno seme in vse druge pridelke pla-
čuje najbolje **SEVER & KOMP.**, Ljubljana, Wolfova ulica 12. Zahtevajte
naše tržno poročilo, ki se vam bo ob vsaki pre-
membi cen brezplačno doposlalo. 4220

ODON KOUTNY-DUBOVARNA
KOLODVORSKA ULICA

PASOVI

MAZILA
STROJI
ORODJE

GONILNI JERMENI
SPORE
IN VIJANI
ZA JERMENE
VEDNO
ZALOGA

12 USNJA VELBLODVE DIANE - BORBAZ - PASOVI

TEHNIČNE
POTREBSKINE

GERMENSKEGA ŠTANDE

Prvovrstne PFAFF šivalne stroje

za šivilje, krojače in čevljarje z večletno garancijo
ter posebne dele, igle, olje itd. za vsakovrstne
šivalne stroje priporoča Igu. Vok., Ljubljana,
Sodna ulica št. 7.

Varčna gospodinja rabi edino le
GAZELA MILO
ki je najboljše in najceneje.

ANDROPOGON

najboljše sredstvo proti izpadanju las in brade
razpošilja

BALOH in ROSINA, Maribor

Steklen. 80 K, poštnina se zaračuna posebej.

POZOR LOVCI!
Kupujemo po najvišjih dnevnih cenah:
vidre 900 K, lisice 520 K,
dihurje 100 K,
kune 1300 K, polhe, krte
Franc Šmalc :: Ljubljana
Mestni trg št. 24.

LEPOTA

kož, obraza, vratu, rok, kakor tudi lepa rest
las se morejo samo skozi razumno nego le-
pote doseči. Tisočera priznanja so dospela
od vseh dežel sveta za lekarnarja Feller:

»ELSA« **MELIJO MLEČNO M LO** najbolje
blago, najfinejšo „milo
lepote“; 4 kosi z zamot-
om in poštnino 98 Kr.

»ELSA« **OBRAZNA PO-
MADA** odstrani vsako
nečistost kože, solne
pege, zaledance, nabore
itd., naredi kožo mehko
rožnato-belo in čisto;
2 porcelanasta lončka z
zamotom in poštnino 52 Kr.

»ELSA« **TANOCHINA POMADA ZA RAST
LAS** krepi kožo glave, preprečuje izpadanje,
lomljenje in ceptev las, zaprečuje prhut,
prevrano osivelost itd.; 2 porcelanasta lončka
z zamotom in poštnino 52 Kr.

PRODAJALCI ako naročijo najmanj 12 kosov
od jednega predmeta dobijo popust v naravi.

RAZNO: Litinsko mleko 15 K; Brekoms 8 K; najfinejši
Hega-puder Dr. Klugera v velikih originalnih škatulah
30 K; najfinejši Hega zobni prašek v patent škatljah
30 K; puder za gospo v vrečkah 5 K; zobni prašek v
škatljah 7 K; v vrečkah 5 K; Sa-het dišava za perilo
8 K; Sebani; oon za las 5 K; rumenilo 12 listkov 24 K;
na finejši parlem 99 46 in 50 K; Močna voda za las 5
38 K; Za te razne predmete se zamot in poštnina po-
sebej računata.

EUGEN V. FELLER, lekarnar
Stubica donja, Elsa trg 16, Koroška.

Trto predivo vsako množino, kupuje
po najvišji dnevni ceni. Ponudbe na tvrdiko **IVAN
N. ADAMIČ**, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 31. 4444

Priporočam od lastnega izdelka
iz najbolj trpežne kononine, vreče za stiskanje
medu in veska, tkanila za čiščenje ple-
nice (konane), gurta za pogon strojev,
strune iz črev in mreže za usnjaje. —
delo vzamem vsako množino prediva za izde-
lanje vsakovrstnega vrvarskega blaga.

A. ŠINKOVEC starejši, **KRANJ.**

Novovpeljuna **K. Pečenko**
— trgovca —
Ljubljana, Sv. Petra c. 13 (vogel Kolodvor. ul.)

Usnje ter potrebsčine.
Cene konkurenčne, postrežba solidna.

**Misi - podgane
stenice - ščurki**

in vsa golazen mora poginiti ako porabiate moje
najbolje preizkuš. in splošno hvaljena sredstva kot
proti poljskim in hišnim mišim 16 K, za podgane 20 K,
za ščurke, posebne močne vrste 26 K, posebno
močna tinktura za stenice 15 K, uničevalec moljev
10 in 20 K, prašek proti mrčesom 10 in 20 K, mazilo
proti ušem pri ljudeh 10 K, mazilo za uši pri
živalih 10 K, prašek za uši v obleki in perilu
10 in 20 K, tinktura proti mrčesu na sadju in na ze-
lenjadi (unič. rastl.) 10 in 20 K, prašek proti mravljam
10 in 20 K. Preprodajalec popust.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport:
M. JUNKER, Petrinjska ul. 3, ZAGREB 1.

**BEITON-ZELEZOBETON-
VODNE ZGRADBE-
ELEKTARNE**

**StAVBENO
PODJETJE**

Jnž. Laurencič & Co

IZRABA VODNIH SIL

ZAGREB - VEŽOVJE - HIŠE - VILE - INDUSTRIJE - STRUŽE - MOSTOVI -
PRORČUNI - NARTE IN OBISK INŽENIRJA BREZPLAČNO.

MANUFAKTURNI ODDELEK Gospodarske Zveze
Ljubljana, Dunajska cesta 29 na dvorišču

Oglejte si veliko zalogo raznovrstnega manufakturnega blaga; veliko
izbiro čevljev in vsakovrstnega usnja na debelo in drobno.

Poroč. prstani
Double verižice
Sienske ure
Buclike
Ženske ure
Uhani

Najstarejša Irgeviča ur, zlatnico in
srebrnice
F. ČUDEN
LJUBLJANA 22, Presernova 1.
Zahtevajte ponudbe!

Domačo semensko deteljo

Kupuje po najnižji ceni **FRAN POGAČNIK** v
Ljubljani, Dunajska cesta št. 36. 4176

Denarja ni,

šraginja je velika, zaslužek pa majhen. Ako ho-
čete s malim trudom — doma v svojem kraju
s prodajo sekega izdelka

gotovo do 100 kron na dan zaslužiti,
mi pošljite v pismu svoj natančni naslov in znam-
bo za odgovor. — **JOSIP BATIČ**, Litija. 4184

IV. JAX IN SIN

Gospodarska cesta 2, LJUBLJANA

Šivalni stroji in stroji za pletenje.

Roborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz to-
varne v Lincu. — Ustanovljena
l. 1867. — Došlo je ravnokar
večje število strojev za
vsako obrt.

Vezenje poučuje brezplačno.
Pisalni stroji „ADLER“.
Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn:
Dürkopp, Stigra, Waffennrad.

Cosulich-Line

(prej Austro-Amerikano)

Trst - Amerika

prevažna potnike v New-York redno 3 krat
v južno Ameriko po 1 krat mesečno. Pojas-
nila in prodaja vozniških listov.

Simon Kmetec

glavni zastopnik za Slovenijo. — Ljubljana,
Kolodvorska ulica 26.

Jabolčne in hruševne divjake

za razsaditev v drevesnice, enoletne, jamčeno no-
okužene od krvavih in listnih ušic, vzgojene iz pri-
stnih lesnikovih pešk.

Na razpolago še za spomladansko razpošiljanje:

I. izbor 50—80 cm visoki, 100 komadov 250 K.
II. izbor 30—50 cm visoki, 100 komadov 200 K.

Hruške 25% višje, pri odjemu nad 1000 komadov
10 popusta. — Prvo slovensko privatno drevesničar-
sko podjetje: **Drevesnica Ivan Dolinšek**, št. Ilj-
Velenje. — Vsled pomanjkanja sadnega semena
grozi drugo leto občutno pomanjkanje sadnih div-
jakov in dokaj višje cene. 4350

Pohišstvo in tapetniška delavnica

spalne in jedilne sobe, pisarniške oprave, fotelje,
klubске garniture, modroce, kuhinjske oprave,
železne postelje, velike in otroške, vsake vrste, po
nižki dnevni ceni priporočata **BRATA SEVER**,
Ljubljana, (Kolizej), Gospodarska c. 13.

Lepo črno BRINJE
oddaja po **Ivan Jelačin**, Ljubljana, Emon-
ska cesta št. 2.
nizki ceni

Tvrdba F. & I. GORIČAR „Pri Ivanki“

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29

priporoča veliko izbiro raznega blaga za moške in ženske obleke: **sukno** (kamgarn),
volneno (tibet), **ševicote** v vseh barvah, žamet, svilo, hlačevino, razne barbente in
flanelo, bale, rujave in pisane kotenine posebno dobre vrste, cvilih za blazine, blago za
rjube in namizne prte, zimске spodnje jopce, srajce in blače, otroške oblečke (žabce);
dalje fine **velike rute** (ogrinjalke), **volnene plete**, **žametaste**, **volnene** in svilene
robe in šerpe v **na novejših vzorcih**, izgotovljene cefiraste in bele moške srajce,
ženske srajce, modrčke, bluze, predpasnike po **najnovšem kroju**, moške ovratnike,
kravate, vezenine (šlingarija) nogavice in drugo. Blago dobro, cene nizke.

Potrebno in koristno je,

da brez odloga potrdite sprejem denarja, ki Vam prihaja iz Amerike po našem
posredovanju potom kr. poštno-čekovnega urada.

Pazite, da boste naznanili pošiljatelju natančni znesek, ki ste ga sprejeli,
in dan, ko Vam je bil izplačan.

Radi mnogih pritožb ameriških rojakov o nesprejemu denarja v stari do-
movini in vsled nepotrebnega preiskovanja pri nas ter po postah, Vas to prosimo.

Enake pritožbe so se po strogi preiskavi dosedaj izkazale skoraj v vsakem
slučaju kot neopravičene. Večkrat se dobe ljudje, ki posebno sorodnikom radi
prikrivajo sprejem poslanega denarja, češ, bo raje še poslal, ker bo mislil, da
smo v potrebi. V resnici pa dosežejo nasprotno. Ko se po oficijelni preiskavi
pošiljatelj prepriča, da je bil denar pravilno izplačan, izgubi spoštovanje in zaup-
panje ter mnogokrat dolgo traja, predno se odloči poslati zopet kakli denar.
Konečno se obračamo še na one rojake in rojakinje, ki vsled malomarnega po-
slovanja nekaterih posredovalcev čakajo po več mesecev na poslani denar, da
priporočajo svojim sorodnikom v Ameriki pošiljati denar potom naše banke,

Točna postrežba — to je vedno bilo in bo ostalo naše geslo.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 CORTLANDT STREET, NEW YORK, N. Y.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. v Ljubljani

posluje začasno v prostorih Za-
družne zveze, Dunajska c. 38/I.

Podružnice:

SOMBOR, MARIBOR, DJAKOVO, SPLIT,
SARAJEVO, ŠIBENIK.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombar-
dira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute
in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na
vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne
transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pohlaščeni prodajalec srečk Državne Razredne Loterije.

Izplačuje svojim klientom vsak znesek
brez odpovedi v gotovini.